

Aluminiij

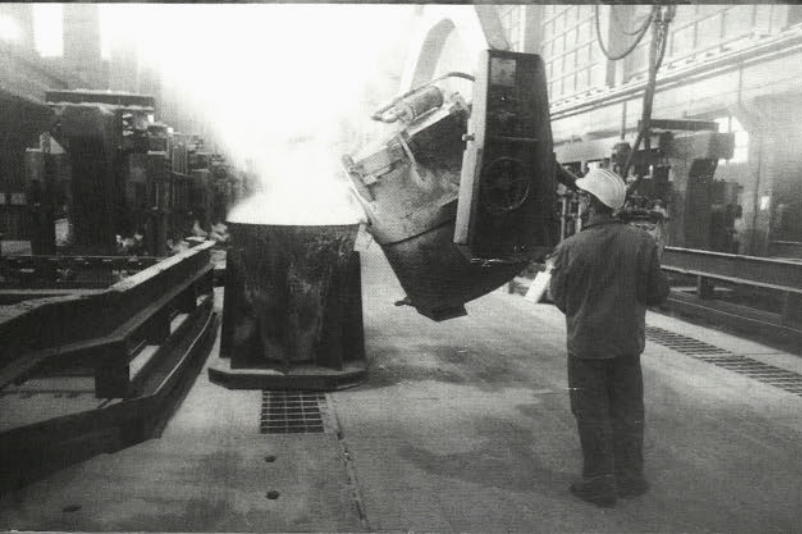
TALUM, d. d. KIDRIČEVO
2325 KIDRIČEVO



Časopis družbe Talum, d. d., Kidričevo, december 2007, številka 12



V elektrolizi B
so za vedno
ugasile luči
21. decembra 2007



**Želimo vam
vesele praznike
in srečno novo leto**

Iz vsebine



4-5



7



8-9



10-14



15-19



20-22



23



25-26



27



30



32-33

4-5 Uprava

6-7 Okoljevarstvo, sindikat

7 Novinarska konferenca

8-9 Elektroliza B

10-14 Strokovne službe

15-19 Proizvodnja

20-22 Namesto intervjuja

23 Kultura

24 Fotografija meseca

25-26 Kolumni

27 Upokojenci iz Doma upokojencev

28-29 Odhodi

30 Srečanje upokojencev

31 Rekreativna

32-33 Fotoreportaža

34 Zdravje

35 Križanka

Časopis družbe Talum

Naslov uredništva: Talum, d.d.

2325 Kidričevo, Tovarniška cesta 10,

telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103,

e-pošta: ivo.ercegovic@talum.si

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov

Uredniški odbor: Ivo Ercegović, urednik, Danica Hrncić

in Lilijana Ditič, članici, Darko Ferlinc, član,

Srdan Mohorič, član

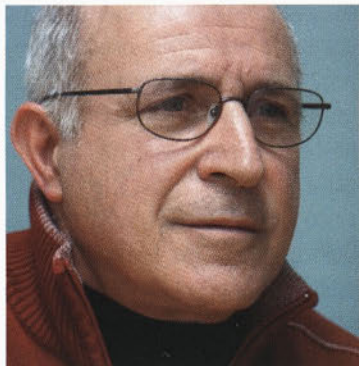
Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak

Oblikovanje: Darko Ferlinc

Avtor naslovnice: Stojan Kerblar

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor

Tisk: Bezjak tisk, Maribor



IVO ERCEGOVIĆ
GLAVNI UREDNIK

Zadnji kilogrami aluminija

»Tako smo kot prvi velik proizvodni sistem v Sloveniji zaključili usklajevanje na področju preprečevanja industrijskega onesnaževanja v skladu z evropskimi smernicami in zakonodajo.«

»Talum in Impol sta v zadnjih petnajstih letih prehodila podobno pot in se kljub težavam, ki jih ni manjkalo, razvila v pomembni, ugledni slovenski podjetji. Obe podjetji sta to dosegli izključno z lastnim delom, znanjem in spretnostjo, brez pomoči države. Vodstvena obeh podjetij je uspelo ustvariti uspešne strokovne ekipe, hkrati pa v oba delovna kolektiva vnesti duh odgovornosti za svoje početje in s tem odgovornosti za svoj obstoj.« To je ena mnogih pomembnih ugotovitev, ki jih je predsednik Uprave, mag. Danilo Toplek, poudaril ob obletnici tovarne.

Talumova strokovna ekipa tudi z doseženimi letošnjimi rezultati in plani za naprej upravičuje sloves odličnosti in poslovne odgovornosti na ključnih točkah našega dela.

Vsega ni možno povzeti, vendar lahko omenimo ugotovitev Bojana Žigmana, da je vse večja skrb za okolje generator ponovne uporabe aluminija, ki Talumu zagotavlja dolgoročnost razvoja. Mag. Franc Visenjak se tudi pri poslovanju zanaša na zaupanje med zaposlenimi, sindikatom in vodstvom, kar je doslej močno prispevalo k ustvarjanju dobička in urejanju plačilne politike. Na kadrovskem področju so bili izpostavljeni zaposlovanje žensk v proizvodnji, nenehno izobraževanje in uspešno reševanje ljudi po zaprtju elektrolize B. »Homšakovo« okoljevarstveno dovoljenje je že v hiši. Tako

smo kot prvi velik proizvodni sistem v Sloveniji zaključili usklajevanje na področju preprečevanja industrijskega onesnaževanja v skladu z evropskimi smernicami in zakonodajo. Koliko strokovnega dela in truda je bilo treba vložiti na poti do dovoljenja, ste lahko zaznali sami.

Ekipa iz proizvodnje poroča o novih rekordih, v količini in kakovosti. Oskrba z energijo je vroča tema – saj je vedno bila –, vendar le zaradi zunanjih dejavnikov, kajti v Talumu so naši energetiki usposobljeni za vse. Pri proizvodnji anod tudi. Za naslednje leto napovedujejo še večjo proizvodnjo, ki bo zaradi izklopa hale B namenjena izvozu. Elektroliza C je v svoji kategoriji obdržala mesto najboljše v svetu. Livarji stopajo po svoji poti naprej, prepričani, da je prava. To dokazujejo z manjšim številom reklamacij in z nižjimi stroški poslovanja. K temu uspehu močno prispevajo vzdrževanje, laboratorij, oddelek za kakovost, informatika in druge službe.

Elektroliza B je posebna zgodba. Omenjena je na več mestih, kajti natančno danes, 21. decembra, ko prebirate to številko Aluminija, je električni tok proti njej dokončno prenehal teči. Elektroni so se ustavili nekje na poti iz magičnega sistema transformatorjev in usmerniških naprav proti pečem. Posebna čast je pripadla peči št. 701, ker so zadnje kilograme aluminija od

skupnih 1.249.335 ton črpali prav iz nje. Hala B ne bo pozabljena, tudi zaradi tega ne, ker bomo eno peč kot muzejsko vrednost postavili na travnik ob hali C poleg peči iz hale A. Tako nas bo ta »spominski park« spominjal na stare čase, čeprav bo naš pogled vedno bolj usmerjen naprej, proti novemu.

Namesto intervjuja objavljamo zanimivo pripoved Ivane Banič - Kranjčević, ki odhaja v pokoj. V tej zgodbi se nam popolnoma odpre, pokaže svoje videnje Taluma in bližnjih sodelavcev.

Tudi ptice so postale naše zveznice. Prav zanimivo je, da so med trinajstimi novimi drevesi ob upravni zgradbi, pri vsej gneči ljudi in avtomobilov, naredile gnezda na šestih. In to manj kot tri metre od tal. Dve gnezdi sta cikvotovi in štiri plavčkova ali morda taščic. Ptice so znane po svojih drobnih odločitvah in nedoumljivi nedolžnosti, zato smo lahko počaščeni, da so nam podarile ta dar.

V petek 21. decembra, na zimski solsticij, se je ugasila luč hale B. Ta dan je tudi praznik rojstva nove luči, kajti takrat se začne dan daljšati, svetloba pa vse bolj raste. Rojstvo svetlobe so praznovali starodavni narodi in so ga pozneje prevzeli drugi. Zato srečno v novi luči 2008.

Ekologija – breme ali priložnost?

BOJAN ŽIGMAN

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Razmere za proizvodnjo primarnega aluminija v Evropi so slabe. Cena električne energije kot eden od vplivnih stroškov proizvodnje stalno raste. Vse kaže, da se bo ta rast nadaljevala tudi še celo naslednje desetletje. Vse strožje zahteve v zvezi z zaščito okolja še dodatno dražijo proizvodnjo aluminija.

V Talumu se kljub moderni tehnologiji, obvladovanju procesov in visoki kakovosti proizvodov soočamo z dejstvom, da sama proizvodnja primarnega aluminija ne bo več konkurenčna velikim proizvajalcem, posebno ne tistim s poceni električno energijo in nizkimi ekološkimi standardi. Tudi dejstvo, da smo se v Talumu že

pred enajstimi leti v celoti preusmerili na izdelke z višjo dodano vrednostjo, še ne zadošča za dolgoročno uspešnost kljub bližini tržišč, kakovosti izdelkov in veliki prilagodljivosti potrebam kupcev.

Izredno dobri rezultati proizvodnje primarnega aluminija v elektrolizi C nikakor ne morejo nadomestiti izpada proizvodnje v elektrolizi B, ne po kakovosti proizvodnje kovine, še manj po količini. Vsekakor je velik izziv te rezultate ohraniti, če že ne izboljšati. Talam gradi svojo prihodnost na povečevanju obsega proizvodov predelave in uvajanju novih proizvodov. Izkoristiti želimo možnosti, ki se nam kažejo na področju predelave, predvsem pa uporabe v Talumu predelane-

ga odpadnega aluminija. V svetu je namreč od 704 milijonov ton vsega do sedaj proizvedenega aluminija v uporabi še vedno okrog 516 milijonov ton. Ti podatki sami kažejo neomejen življenjski cikel aluminija. Vsako leto je prirastek količine odpadnega aluminija 300.000 ton, po letu 2010 bo celo narasel na prek 450.000 ton na leto. To z drugimi besedami pomeni pet let proizvodnje naše elektrolize C. Torej še en dokaz več, da vse večja ekološka ozaveščenost pomembno vpliva na ohranjanje naravnih virov, kamor aluminij kot odpadke z veliko vrednostjo tudi sodi.

Ob teh dejstvih vidimo v Talumu svojo priložnost: pretaliti odpadni aluminij, ga oplemenititi z aluminijem iz elekt-

rolize in iz njega narediti izdelek. Izpolnjevanje vseh zahtev zakonodaje smo v letošnjem letu tudi formalno dokazali s pridobitvijo okoljevarstvenega dovoljenja, vendar je to le eden izmed pogojev za dolgoročno uspešnost našega poslovanja. Najpomembnejša prednost Taluma pred konkurenco je vsekakor strokovna ekipa. Odlikujejo jo znanje, izkušnje in predvsem zavzetost za osvajanje novih programov, s čimer zagotavlja nenehni razvoj Taluma.

Ob koncu leta se je ob doseženih uspehih težko znebiti grenkega priokusa zaradi ugasnitve proizvodnje v elektrolizi B. To neizbežno dejanje je treba razumeti tudi kot naš prispevek k zniževanju vplivov na okolje. In če trezno razmislimo, je prav vse večja skrb za okolje generator ponovne uporabe aluminija, ki Talumu zagotavlja dolgoročno razvoja.

Torej smelo v lahkotno prihodnost!

Srečno!



Zaupanje

MAG. FRANC VISENJAK

Komentar za decembrsko številko Aluminija naj bi po urednikovem navetu prikazoval bolj svetle strani našega delovanja v letošnjem letu. Pri tem sem se zamislil in analiziral, kaj je bilo v letu, ki nas zapihuje, tako zanimivega, da bi bilo vredno povedati vsem, ki prebirate naše tovarniško glasilo.

Najprej moram seveda nekaj povedati o poslovanju kot celoti in to podkrepiti s številkami. Končnih podatkov še nimamo, vendar lahko zanesljivo rečem, da so pozitivni, s poslovanjem kot celoto pa smo v letu 2007 lahko zadovoljni. Prizadevanje v proizvodnih in storitvenih delovnih enotah je dalo rezultate v količinski proizvodnji, saj bomo izpolnili količinski plan blagovne proizvodnje.

Ocenjujemo, da bomo dosegli 357.320 tisoč evrov celotnega prihodka, po po-

kritju vseh stroškov in davkov nam bo ostalo 10.631 tisoč evrov čistega poslovnega izida. Tukaj pa se seveda ustavimo, lahko pogledamo samo številko o dobičku, ki pa ni naša. Zakaj? Zato, ker se bo o njej, kot je bilo lansko leto, odločal lastnik, ki si prek skupščine družbe vzame to pravico. To seveda ni razveseljivo, ker v Talumu razmišljamo, da bi bilo ves dobiček pametno porabiti za nove investicije, ki nam omogočajo preživetje in razvoj v prihodnosti. Toda lastniki imajo moč, da si vzamejo tisto, kar oni mislijo, da je prav, na nas pa je, da z argumenti o investicijah in razvoju dosežemo, da čim več dobička ostane v rezervah podjetja.

Opisano je kruta resničnost, s katero se soočajo Uprava in drugi vodilni v podjetju. Posredno tudi vsi zaposleni, ki ste še posebej zainteresirani za svoj lastni razvoj in razvoj tovarne. Med zaposlenimi in Upravo gradimo sodelovanje na zaupanju in na tem želimo nadaljevati tudi v prihodnje. Osebnostem v letošnjem letu doživel občutek zaupanja na sestanku s sindikatom, ko smo usklajevali vrednost točke. Povedano je bilo, da bo Uprava pri politiki plač za poslovno leto 2007 upoštevala sprejet letni plan poslovanja. To pomeni, da bodo ob doseganju zastav-

ljenih ekonomskih ciljev plače sledile rasti števila zaposlenih in realnemu dvigu življenjskih stroškov po podatkih Statističnega urada za leto 2007. Že takrat sem vedel, da si verjamemo in da smo prerasli brezplodne razprave, da nekdo komu daje. Nihče nikomur ne daje, vsi smo tukaj zaposleni in naša največja skrb mora biti uspešno poslovanje. Prerasli smo vsa dogajanja zunaj tovarne, saj trume nezadovoljnih

ljudi dušijo ustvarjalnost v podjetjih in širši družbi. Mi smo s tem opravili v mesecu marcu in zaupali, da lahko nadaljujemo skupaj brez velikih besed in zborovanj.

Moja želja za prihajajoče leto 2008 bi bila, da bi z dobrim medsebojnim sodelovanjem dosegli takšne rezultate, ki bodo – kot doslej – omogočali nadaljnji razvoj Taluma v zadovoljstvo lastnikov in nas vseh. **X**

Enaki, vendar različni

BRIGITA AČIMOVIČ

Izteka se leto večjih sprememb. V Talumu proizvajamo vedno več novih izdelkov iz aluminija, število posameznih proizvedenih izdelkov hitro narašča, zamenjava primarnega aluminija s sekundarnim poteka s pospešeno hitrostjo. Hkrati smo izpeljali za Talum skoraj revolucionarno dejanje – zaposlitev žensk v proizvodnji. Konec decembra bomo izklopili zadnjo elektrolizno peč v elektrolizi B, ki je v letih nenehne proizvodnje omogočila temelje za obstoj in predvsem razvoj Taluma.

Vse te spremembe smo izvedli v kratkem času, in to v naši precej konservativno naravnani dejavnosti in kulturi. Izvedli smo jih skupaj. Zato lahko poročamo – dobri smo.

Ob tem, da znamo in da zmoremo, se zavedamo, da se hkrati spreminjamo. Kljub temu, da sprememb ne maramo. Tudi če si ne želimo na glas priznati, naš notranji jaz ve, da se bomo spreminjali, verjetno še hitreje kot do sedaj. In da z vsemi uvedenimi spremembami in novostmi postajamo drugačni. Da smo še in da si še vedno želimo biti enaki, a hkrati postajamo vedno bolj različni.

Še vedno imamo marsikje procesno proizvodnjo, a hkrati v drugih delovnih okoljih štejejo vsak izdelek in so ob

ustrezni kakovosti vedno bolj odvisni tudi od števila ulitih izdelkov. Glede tega nismo več enaki. Hkrati imamo vedno več skupin in posameznikov, katerih naloga je iskanje in razvijanje novih izdelkov oziroma proizvodov. Z novimi, mnogo bolj h kupcu usmerjenimi izdelki se spreminja tudi način prodaje. Iščejo nove kupce, delo je treba opraviti na terenu. Za mnoge velika sprememba glede na dosedanje načina dela. V večini delovnih okolij delajo v proizvodnji samo moški sodelavci, v drugih okoljih sredinah delajo v proizvodnji tudi ženske. Tudi glede tega smo si vedno bolj različni. Te spremembe in neenakosti posledično zahtevajo tudi drugačne, različne načine organizacije. Zahtevajo drugačne, različne načine vodenja. In ne nazadnje, zahtevale bodo različne načine nagrajevanja za opravljeno delo. Vse te raznolikosti so lahko naša konkurenčna prednost. Samo sprejeti jih moramo kot našo vsakdanjo realnost. Ob prihajajočih prazničnih dnevih si želim, da ob vsej tej različnosti tudi v prihodnje ostanete osebno in delovno enaki, kot ste bili do sedaj. Zvedavi, delovni, kreativni in prijetni.

Srečno! **X**



Pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje

DR. MARKO HOMŠAK
FOTO: SRDAN MOHORIC



Dr. Marko Homšak

V slovenskem časniku Dnevnik je bilo 11. novembra 2007 objavljeno obvestilo o izdanem okoljevarstvenem dovoljenju. Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje je dne 29. 11. 2007 upravljavcu Taluma, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, izdala okoljevarstveno dovoljenje številka 35407-130/2006-11 za obratovanje naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega, in sicer za obratovanje naprav za izdelavo anod, proizvodnjo aluminija z elektrolitskim postopkom, ki se uporablja v elektroliznih pečeh, livarno sive litine ter taljenja aluminija v livarnah. V dolgotrajnem postopku je bilo ugotovljeno, da upravljavec zagotavlja ukrepe za preprečevanje onesnaževanja okolja, preprečevanje nastajanja odpadkov in njihovo odstranjevanje skladno s predpisi, ki urejajo ravnanje z odpadki, učinkovito rabo energije, preprečevanje nesreč in omejevanje njihovih posledic. V okoljevarstvenem dovoljenju so določeni ukrepi in zahteve za preprečevanje in zmanjševanje emisij, za ravnanje z odpadki in

za učinkovito rabo vode in energije, dopustne mejne vrednosti emisij, obveznosti upravljavca v zvezi z izvajanjem obratovalnega monitoringa in poročanjem ter pogoji obratovanja, ki jih mora upravljavec izpolnjevati zaradi zagotavljanja varstva okolja.

Dovoljenje dokazuje, da družba Talum uporablja tehnologijo in naprave, ki so skladne z najboljšimi razpoložljivimi tehnikami. S tem so emisije v okolico čim manjše oziroma v okviru mejnih vrednosti emisij in ravni specifičnih porab surovin, pomožnih materialov, vode in energije.

Poleg tega so vsi obiski različnih inšpekcijskih služb s področja okolja in varnosti minili brez izdanih odločb oziroma brez ugotovljenih neskladnosti.

Družba Talum je tako pridobila dovoljenje, ki je rezultat dolgoletnih razvojnih in tehnoloških sprememb v smeri okolju prijaznega podjetja. Dovoljenje je bilo izdano za obdobje 10 let, s svojimi spremembami in dopolnitvami pa bo sledilo nadaljnjemu razvoju družbe

na eni strani ali zahtevam Agencije za okolje oziroma MOP na drugi strani.

Uspešni smo bili tudi pri zagovoru samega sistema ravnanja z okoljem v skladu s standardom ISO 14001:2005 na 2. recertifikacijski presoji septembra 2007, ki jo je opravil Bureau Veritas s svojimi domačimi in tujimi presojevalci.

Leto 2007 je bilo torej na okoljskem področju zelo uspešno, stalne izboljšave in sledenje hitrim spremembam pa bodo omogočili, da bomo okoljsko skladni tudi v letih, ki prihajajo.

Srečno in okolju prijazno leto 2008 želim vsem!x

SINDIKAT

Zavidljivi rezultati sindikata v primerjavi z drugimi podjetji

MILAN FAJT
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Vodilni sodelavci so nas na svojih področjih informirali o doseženih rezultatih in jih primerjali s planiranimi. O delu sindikata je kljub planiranju na tem področju zelo težko govoriti, ker je rezultat težko merljiv. Osnovni cilj sindikata je namreč boj za ohranjanje vsaj realne vrednosti plač in na tem področju je sindikat Taluma zabeležil v primerjavi z drugimi podjetji v naši branži zavidljiv rezultat. Seveda se z mojo trditvijo vsi ne bodo strinjali, ker je pač nezadovoljstvo s plačami vedno prisotno in nikoli v celoti preseženo. Tudi odhajajoče leto nam ga je na tem področju zagodlo v veliki meri. Prehod na skupno evropsko valuto so namreč s pridom izkoristili trgovci in slabo plačanim delavcem s povišanimi cenami še poslabšali gmotni položaj. Posledično smo se začeli na tako stanje odzivati sindikati na vseh ravneh.

Na državni ravni so se pogajanja za dvig plač izjalovila z izgovorom delodajalcev, da bi triodstotni dvig vseh plač lahko pokopal slovensko gospodarstvo, kar je seveda velik nesmisel, da ne rečem laž. Velika množica, okrog 70.000 razjarjenih delavcev,

med katerimi nas je bilo iz Taluma lepo število, se je 17. novembra 2007 zgrnila v Ljubljano in izrazila nezadovoljstvo s plačami, v upanju, da se bo to poznalo za pogajalskimi mizami.

V Talumu in njegovih hčerah smo letos dosegli 13,3-odstotni dvig vseh plač, res sicer delno na račun stimulativnega dela, vendar saj smo to sami zahtevali, mar ne!? Ali ste pozabili? Tudi o dialogu med sindikatom in vodstvom lahko rečemo, da je bilo v mejah realnega.

Poleg plač smo s pomočjo Uprave, ki nam je prisluhnila, uspešno poskrbeli tudi za rekreacijo (nogomet, kegljanje, tenis, kolesarjenje, pohodništvo in ribarjenje), druženje (dva solidna izleta, finančna pomoč pri piknikih po enotah in skupinah, organizacija praznovanja dneva žena in novoletne zabave), letovanje za naše delavce v Novigradu pri Zadru, kjer je letovalo 63 družin, kar je skoraj toliko kot v Nerezinah. Skromno smo pomagali članom, ki so bili na bolniškem dopustu najmanj dva meseca. Organizirali smo tudi nabavo abonmajskih kart za Terme Ptuj po ugodnejši ceni in na obročno odplačevanje. Prek Delavske



Milan Fajt, predsednik sindikata

hranilnice smo omogočili 46 članom sindikata ugodne nenamenske gotovinske kredite. Ves čas smo se izobraževali na ravni IO Skei, konference sindikatov Kidričevo (plače, ocenjevanje, napredovanje, organiziranost sindikata ...) in po svojih najboljših močeh informirali članstvo (glasilo Aluminij, Delavska enotnost in zapiski s sej IO sindikata).

Če na koncu potegnemo črto pod storjeno, smo lahko zadovoljni in obljub-

ljamo, da se bomo enako ali pa še bolj trudili tudi naprej. Na koncu bi se želel zahvaliti vsem članom sindikata, drugim sodelavcem in vodstvu družbe za zaupanje, sodelovanje in tvoren dialog – na teh področjih sodimo med boljša podjetja v slovenskem prostoru.

Ob tej priložnosti bi rad v imenu Skei, konference sindikatov Kidričevo in v svojem imenu zaželel zdravja, sreče ter osebnih in poslovnih uspehov v prihajajočem letu.x

NOVINARSKA KONFERENCA

Manjša poraba električne energije v Sloveniji na račun uresničenih vizij in strategije Taluma

DEJAN LEVANIČ

Tovarniške dneve, ki so potekali med 21. in 24. novembrom, smo začeli z novinarsko konferenco vodstva družbe. Člani Uprave Taluma, mag. Danilo Toplek, Brigita Ačimovič, mag. Franc Visenjak in Bojan Žigman, so izpostavili novo proizvodno in tržno usmerjenost Taluma. V družbi namreč s koncem tega meseca zaključujemo pro-

gram prestrukturiranja proizvodnje in ustavitve proizvodnje aluminija v elektrolizi B. Z investicijskimi vlaganji v prestrukturiranje proizvodnje, ki vključuje projekt pretaljevanja odpadnega aluminija in projekt proizvodnje ulitkov, s skupno predračunsko vrednostjo 36.171 milijonov evrov, prehaja družba v novo strategijo razvoja. Brez

elektrolize B pa bo proizvodnja v Talumu v celoti skladna z ekološkimi standardi IPPC in z izpolnjenimi vsemi pogoji za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja.

Z načrtno prenovo proizvodnih naprav in uvajanjem sprememb v ravnanju z okoljem smo v Talumu začeli že pred devetnajstimi leti, ko se je začel projekt modernizacije proizvodnje primarnega aluminija. Z ustavitvijo elektrolize B se bo bistveno zmanjšala poraba glavnih surovin, električne energije (z 1,7 TWh letno na 1,2 TWh letno), za približno desetkrat se bodo znižale emisijske količine prahu, približno trikrat bodo nižje emisije plinskih fluoridov, znižale se bodo tudi emisije tako imenovanih PFC-jev.

Predsednik Uprave mag. Danilo Toplek vidi prednosti Taluma predvsem v: »obvladovanju trga aluminija (ki Talum uvrščajo v sam svetovni vrh proizvajalcev aluminija), skrbno izbranim segmentu naročniške proizvodnje (s katerim ima Talum zagotovljen trg po celem svetu), v lastnem, visoko usposobljenem in visoko motiviranem strokovnem kadru, dolgoletni tradiciji odgovornega poslovanja (ki je Talumu omogočila izpolnjevanje vseh evropskih okoljevarstvenih zahtev) ter v jasno načrtani viziji razvoja Taluma.« Napoveduje tudi, da lahko Talum, pri odgovornem ravnanju države pri privatizaciji, nadaljuje zastavljeno razvojno pot in postane še bolj nepogrešljiv člen v verigi aluminijske industrije. »Ne želimo si strateških partnerjev, ki bi po že znanih vzorcih Talum spremenili v eno od svojih obrobni enot, želimo si predvsem zavedanja lastnikov, da govorimo o več kot 1000 ljudeh, ki v podjetju delajo, in še veliko več tistih, ki so s Talumom poslovno povezani,« je še povedal mag. Toplek.

Ker je z ustavitvijo elektrolize B povezano tudi vprašanje presežnih delavcev, je po mnenju **Brigite Ačimovič** pomembno, da se v podjetju nadaljuje pozitivno naravnana kadrovska politika. To pomeni, da je Talum za večino delavcev, katerih delo zaradi prenehanja proizvodnje aluminija v elektrolizi B ne bi bilo več potrebno, poiskal primerno možnost za njihov nadaljnji socialno-ekonomski položaj. Prvotno je bilo predvidenih kar 140 presežnih delavcev, vendar nam je z vsemi pravočasnimi aktivnostmi in ukrepi uspelo to število močno zniža-

ti. »Tudi v takšnih trenutkih v Talumu znamo stopiti skupaj in poiskati ustrezne rešitve. Cilj vseh namreč je, da je za delavce primerno poskrbljeno,« je povedala Ačimovičeva.

Bojan Žigman je prepričan, da razvoj Taluma v prihodnje temelji na priložnostih, ki se kažejo na trgu. Talum uvaja pretaljevanje odpadnega aluminija, ki postaja vse pomembnejši vir oskrbe vseh proizvodnih programov, povečuje proizvodnjo izdelkov z višjo dodano vrednostjo, spreminja proizvodni program livarskih zlitin glede na kakovost odpadnega aluminija in uvaja nov proizvodni program ulitkov, kar pomeni usmeritev proizvodnje v končne proizvode. »Uresničitev zastavljenih razvojnih programov bo omogočila rast proizvodnje s 152.000 ton na leto na 165.000 ton na leto. Za uspešno izvedbo zastavljenih ciljev bo tako do leta 2010 treba dodatno zaposliti okrog 200 sodelavcev,« je še povedal Bojan Žigman.

Sicer pa Talum, ki trenutno zaposluje 1037 ljudi, skupaj s hčerinskimi družbami pa skoraj 1400, v prvih devetih mesecih letošnjega leta po besedah **mag. Franca Visenjaka** beleži pozitivni poslovni izid v višini 7.973.964 evrov, kar presega načrte in tudi poslovni izid iz enakega obdobja lani. V znižanje vplivov naše dejavnosti na okolje in izboljšanje delovnih razmer smo v preteklih desetih letih investirali več kot 42 milijonov evrov in se tako tudi na teh področjih uvrstili med najsodobnejše proizvajalce aluminija in aluminijskih polproizvodov. V naslednjem letu bo za področja ekologije, varnosti in razvoja namenjenih 21.695.000 evrov, kar predstavlja okrog 6 odstotkov prihodkov Taluma.

Odličnost delovanja našega podjetja se torej izraža v jasni viziji in strategiji razvoja v prihodnje, predvsem pa v vseh zaposlenih. Talum bo po realizaciji dodatnih razvojnih projektov gotovo postal še bolj pomemben člen za poslovanje in razvoj vrste porabnikov aluminija v Sloveniji.

Vsebinska novinarska konferenca je bila zanimiva tudi za širšo javnost, saj je bilo prisotnih veliko novinarjev; med njimi so bili novinarji časnikov Večer, Dnevnik, Finance, Štajerski tednik, televizije PETV, Tinček Ivanuša, TV Maribor in RTV Slovenija, radiev Ptuj, Center, Ena, Maribor, Val 202, Slovenija 1 in Slovenske tiskovne agencije.x

Anodni efekt na peči 805

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

V elektrolizi B je bilo od zagona 20. julija 1963 do izklopa 21. decembra 2007 proizvedenih 1.249.335 ton primarnega aluminija. To številko bi si morda lahko vtisnili v spomin, da ne bi v pozabo odšla naša zadnja elektroliza, ki je obratovala s pravimi

klasičnimi pečmi. Te sicer niso bile tako izvirne kot tiste, ki so delovale v še starejši elektrolizi A, pa vendar je bilo prav zaradi njih mogoče v živo videti in spoznati proizvodnjo od blizu, v dotiku z glinico, ognjem, elektrolitom, s plini in z ljudmi. Ali je takšno količino

aluminija ustvarila elektroliza ali ljudje, ki so jo vodili in v njej delali, je vprašanje, na katero ni mogoče natančno odgovoriti.

Kaj vse je elektroliza potrebovala za to proizvodnjo? Predvsem energijo ljudi, lahko rečemo. S tehničnega stališča pa smo za vsak kilogram proizvedenega aluminija porabili okrog pol kilograma anod in dva kilograma glinice. To pomeni, da smo v vseh štiriinštiridesetih letih porabili okrog 2,5 milijona ton glinice, za kar je bilo v različnih rudnikih doma in po svetu predelanih najmanj 5 milijonov ton boksita. Poleg tega so bile porabljene velike količine smole, kriolita, fluorida in drugih dodatkov ter ogromne količine katodnih blokov in ognjeodpornega materiala za obzidavo peči. Poraba najpomembnejše surovine, električne energije, se je spreminjala glede na kapacitete in parametre in je znašala približno 525.000 GWh na leto. To pomeni, da smo stalno potrebovali skoraj toliko energije, kot je bosta po rekonstrukciji dodatno proizvedli HE Zlatoličje na Dravi in 5. blok termoelektrarne v Šoštanju. Naj to povemo še z drugimi besedami: to pomeni, da

smo po izklopu hale B v slovenskem elektroenergetskem sistemu sprostiti 60 MW moči, okolje pa občutno razbremenili vpliva različnih plinov in prahu!

Zato elektrolize ne moremo kar tako pozabiti. Lahko jo primerjamo s človekom, z živim bitjem, ki nam pusti nekaj svojega, kar v sebi nosimo naprej. Naši upokojenci, recimo, vsi po vrsti še po toliko letih govorijo o procesu, ki so ga obvladovali s svojo naravno inteligenco in požrtvovalnim delom. Posebej so zanimivi njihovi spomini in dogodivščine, ki so bile možne le v takratnem krutem in obenem človeškem okolju.

Elektroliza B se od leta 1963 ni veliko spreminjala. Odločilni poseg je bil opravljen v letih 1988 in 1989, ko so bile vse peči po posebnem postopku, tj. zamenjavi anod v vročem stanju, predelane za delovanje po tehnologiji s predpečenimi anodami. Ob tem so bili opravljeni tudi rekonstrukcija katodnega korita in obzidava peči ter posodobitev postopka črpanja aluminija, regulacije peči in prebijanja skorje. Ta modernizacija je bistveno izboljšala tehnološke parametre, proizvodnja pa



Janez Bukovič, zadnji elektrolizer

se je povečala v povprečju s 24.000 ton na 35.000 ton letno. Poleg tega so se izboljšale delovne razmere in zmanjšal vpliv na okolje, kar vse je podaljšalo življenje elektrolize za naslednjih osemnajst let. Vse spremembe so bile opravljene z lastnim znanjem. V elektrolizi, posebej takšni, kot je naša stara hala, se čas dobesedno ustavi in nam omogoča, da se tudi sami ustavimo. Za to pa ni nujno, da v njej preživimo trideset ali več let, ni nujno, da opravljamo vsa dela od dodajanja glinice, zamenjave anode, prebijanja skorje, črpanja aluminija, meritev, re-

monta peči in podobnih del, ki so na svoj način veličastna, unikatna. Če to elektrolizo samo na kratko obiščemo in se nam pri tem uspe vživeti v ljudi, ki opravljajo ta dela, če doživimo prostor, vidimo barve, začutimo prah, zavohamo atmosfero, slišimo zvoke ..., lahko tudi sami postanemo del nečesa, česar ni nikjer drugje. Prav zato lahko primerjamo elektrolizo z grškim Epidauronom. Oba sta zdravilna že zaradi tega, ker človeka približata človeku. Saj so tudi tukaj bogovi, ki nam dopovedujejo, da je človekovo življenje sestavljeno iz enega samega

trenutka, v katerem posameznik za vselej spozna, kdo je.

Konec

Ko se zaveš, da je konec, da je zadnja kilovatna ura električne energije stekla skozi ta magični sistem transformatorjev in usmerniških naprav, da so se ustavili še redki elektroni in zmrznili nekje na poti k pečem, da so se za vedno ohladile še zadnje peči, ko nič več ne ropota, ko ni več ognja, ne prahu, ne vonja, ko se ne sliši več glas elektrolizerja: »Anodni efekt na peči 805,« vedi, da se ni ustavila le elektro-

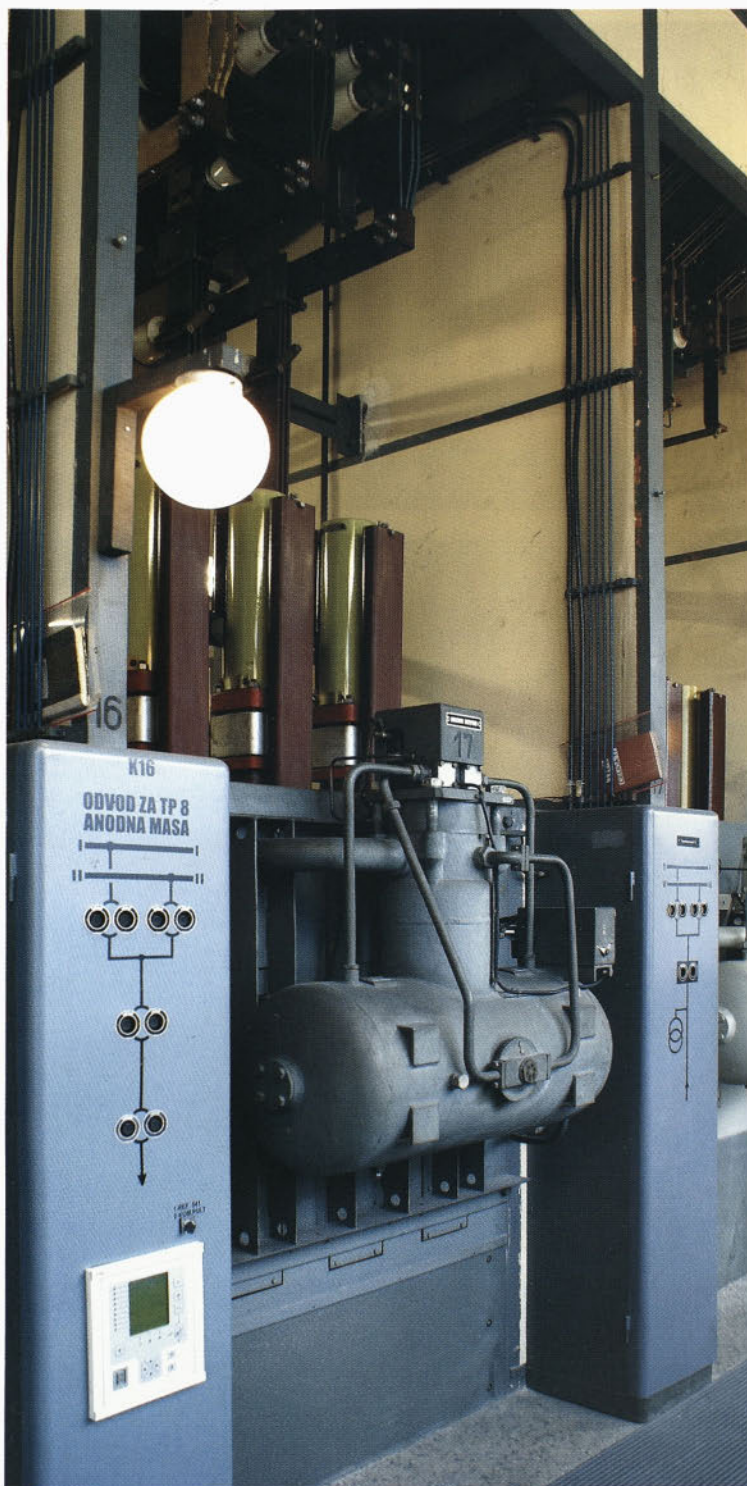
liza, ustavilo se je tudi neko življenje. Zato bi vprašanje, kdo je proizvedel 1.249.335 ton aluminija, morali postaviti tudi njej, elektrolizi.

Za vedno je odšla naša »stara dama,« ni pa s tem konec proizvodnje primarnega aluminija v Talumu. Naš pogled je usmerjen naprej, v elektrolizo C, ki je šele v prvi polovici življenja in se ji bomo ravno tako skrbno posvečali, da bo dolgo ostala mlada, skupaj z nami.x



Energija postaja vedno bolj vroča tema

MAG. BOŠTJAN KOROŠEC
FOTO: SRDAN MOHORIČ



Leto 2007 so zaznamovale številne podražitve energentov v svetovnem merilu, posledično pa tudi pri nas. Najpogostejša tema leta so bile podražitve nafte, kar se je najprej odrazilo pri cenah motornih goriv in stroških za ogrevanje, stopnjevalo pa se je v vse-spološne podražitve, ki so zajele električno energijo, plin, surovine in nenačadnje tudi hrano. Področje energije, energentov in energetike je torej danes ena najbolj vročih tem na vseh ravneh našega življenja.

Vsi vemo, da je energija za Talum strateška surovina, obvladovanje energentov pa je bilo za podjetje vedno ključnega pomena. Zaradi opisanih sprememb in dogajanj, povezanih z energenti, je tudi delovna enota Energetika v Talumu še posebej izpostavljena. V tem članku bi vam rad predstavil prispevek DE Energetike k povečanju možnosti za poslovno odličnost in odgovorno ravnanje delovne enote in celotnega podjetja. Temeljni cilji DE Energetike so: zagotavljanje najvišje možne razpoložljivosti energentov za porabnike, merjenje porab in poročanje o porabah odgovornim osebam, obvladovanje meril ter prepoznavanje in izvajanje ukrepov za učinkovitejšo uporabo energentov, kjer tesno sodelujemo z vsemi porabniki.

Da bi dosegli zastavljene cilje, smo v letošnjem letu predvsem investirali v večjo zanesljivost opreme transformatorskih postaj, optimiranje sistemov voda, ogrevanja in obvladovanja meril. Naj na kratko predstavim izvedene ukrepe.

Zastarela stikalna oprema in zaščitni releji v dveh transformatorskih postajah (Ulitki in Anode) so bili dotrajani, rezervnih delov ni bilo več mogoče dobiti, ob okvarah pa so ponavadi ostali brez električne energije vsi porabniki, ki se napajajo iz omenjenih postaj. Jeseni smo popolnoma posodobili stikalno opremo in zaščitne releje ter vgradili sistem daljinskega nadzora nad delovanjem transformatorskih postaj. Zaradi teh posodobitev se je izboljšala varnost napajanja strojev in naprav. Sedaj se ne dogaja več, da v primeru okvar ostanejo brez električne energije vsi stroji, pač pa novi sistem omogoča izklop samo okvarjenega porabnika. Nadzorni sistem takoj prenese informacijo o okvari operaterju v Stikalnici, zato se bist-

veno zmanjšata čas posredovanja in odpravljanje okvare.

Črpališča surove tehnološke vode smo lahko z razvojem tehnologij daljinskega vodenja in merjenj popolnoma avtomatizirali šele sedaj in tamkajšnje zaposlene premestili na druga delovna mesta v DE Energetika. Na zaprtih hladilnih sistemih smo dogradili dva bazena za obdelavo odpadnih voda, saj se zakonske zahteve glede nečistoč v odpadnih vodah zaostrujejo. Na ta način bomo tudi v prihodnje zagotavljali skladnost izpustov odpadnih voda z veljavno zakonodajo ter prispevali k ekološki ozaveščenosti in vpeljavi okolju prijaznejših tehnologij. Močno razvejan sistem ogrevanja doslej ni bil povsod opremljen z merilniki porabe toplotne energije, zato smo ga nadgradili z dodatnimi merilniki, s čimer zagotavljamo popolno spremljanje porabe toplotne energije v podjetju. Dodatno smo izdelali še nadzorni sistem za obračun porabe, s katerim lahko v vsakem trenutku spremljamo porabo največjih odjemalcev toplotne energije in ukrepamo v primerih okvar ali nepričakovano visokih porab. Letos smo povsem posodobili še zadnjo zastarelo toplotno postajo v Storalu, kjer smo vgradili nov ploščni toplotni prenosnik ter nov sistem za merjenje porabe toplotne energije. Glede na razvoj DE Ulitki pa smo po njihovih zahtevah zgradili tudi toplotno postajo Ulitki, saj omenjeni prostori do sedaj niso bili sistematično ogrevani.

Na področju ogrevanja smo opravili še precej izboljšav na izolaciji ploščnih prenosnikov in rezervoarjev kondenzata, ki do sedaj niso bili izolirani, s tem pa smo zagotovili večji izkoristek celotnega ogrevalnega sistema.

Na področju obvladovanja meril ugotavljamo, da je treba za zagotovitev 100-odstotne skladnosti meril v uporabi opraviti dodatne naloge, ki bodo predvsem z avtomatiziranim obveščanjem pomagale lastnikom meril, in nam zagotoviti postavljeni cilj. Do sedaj je informacijski sistem za obvladovanje meril omogočal le papirno obveščanje lastnikov meril o datumu poteka veljavnosti, z vpeljavo posodobljenega informacijskega sistema pa bo ta vsem lastnikom meril samodejno pošiljal elektronska obvestila o poteku njihove veljavnosti, s čimer bodo lastniki vedno obveščeni o statusih svojih

meril. Sistem bo lastnikom meril omogočal tudi dostop do baze podatkov o njihovih merilih, kadar bodo to želeli. Zgoraj našteje aktivnosti so velik korak naprej v smeri doseganja splošne energijske učinkovitosti podjetja, ki pa bo zares dosežena šele takrat, ko bo postalo učinkovito ravnanje z energijo vrednota vseh zaposlenih. Aktivnosti za izboljševanje uspešnosti DE Energetika bomo izvajali tudi v prihodnje, ob tem pa vabim vse zaposlene v Talumu, da se nam s svojimi koristnimi predlogi pridružijo.

Tako kot v Energetiki sledimo sodobnim smernicam na področju investicij, jim sledimo tudi na področju organiziranosti dela, saj v tem letu z manj zaposlenimi opravljamo tehnično-tehnološko zahtevnejša dela kot v preteklih obdobjih. Da pa smo lahko dosegli sedanjo stopnjo strokovnosti zaposlenih, smo se morali izobraževati na vseh področjih dela, kar je letos kar 179 ur na zaposlenega, ta številka pa bistveno presega povprečje celotnega podjetja. S tem se že sedaj prilagajamo prihodnjim razmeram v poslovanju podjetja, ki bodo vedno zahtevnejše in težje.

Na področju ravnanja z okoljem smo v Energetiki opravili še dve veliki deli. Iz podjetja smo namreč odstranili vse kondenzatorje, ki vsebujejo nevarno kemikalijo PCB, iz betonskega hladilnega stolpa pa vse salonitno-azbestne plošče. Oba odpadka sodita med nevarne odpadke, odstranili pa sta ju podjetji, ki ju je za to delo pooblastilo Ministrstvo za okolje in prostor.

Vsem sodelavkam in sodelavcem se zahvaljujem za opravljeno delo in prispevek k razvoju DE Energetika v iztekačem se letu 2007. Želim vam prijetne praznične dni ter mnogo uspehov v prihodnje. x

Kakovost ustvarjajo ljudje

MAJDA ROLA,
DR. MARKO HOMŠAK
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Laboratorij DE Kontrola kakovosti preskuša surovine, procesne karakteristike različnih materialov, proizvodov iz aluminija in aluminjskih zlitin ter parametre okolja (vode, zrak, odpadki), vrednoti rezultate ter izdeluje mnenja in ocene glede na specifikacije, normative in zakonske zahteve. Dejavnost laboratorija je v večini prilagojena potrebam družbe Talum in v manjši meri podjetjem zunaj nje.

Zahteve po konsistentnem poročanju o rezultatih preiskav se povečujejo. Kdor koli je vključen v analitični proces zagotavljanja kakovosti meritev, mora nujno razumeti odjemalčeve zahteve. Zato stalno sodelujemo z odjemalci in izvajalci meritev, tako med samim testiranjem kot po njem. Do konca letošnjega leta bo DE Kontrola kakovosti opravila približno 150.000 analiz vzorcev in 26.000 parametrov, kar je skladno s planiranim številom storitev.

Za izvajanje preskusov so pomembni vsaj trije elementi: usposobljeno osebje, obvladovane preskusne metode in ustrezna oprema.

Za DE Kontrola kakovosti lahko trdimo, da imamo **usposobljeno osebje**. Kakovost ustvarjajo ljudje, ne pa sistem sam po sebi, zato ima osebje DE Kontrola kakovosti potrebno strokovno izobrazbo, delovne izkušnje in posebna znanja.

Uporabljamo standardizirane, priznane in uradno objavljene **preskusne metode**, vendar je laboratorij razvil precej internih metod, ki so stalnica vsakega laboratorija. Metode zagotavljajo zahtevano točnost in so usklajene s standardnimi specifikacijami.

Za izvajanje laboratorijskih preskusov uporabljamo **opremo**, ki zagotavlja predpisano natančnost rezultata preskusa. K opremi sodi računalniška oprema s specifičnimi programi, ki se uporablja za vzorčenje in preskuse, dosega zahtevano točnost in je v skladu s specifikacijami za preskuse, za katere se uporablja. Za preskuse uporabljamo najrazličnejšo opremo; navajamo najpomembnejšo: robotiziran optični emisijski spektrometer, rentgenski difraktometer, atomski absorpcijski spektrometer, UV/VIS-fotometer in ionski kromatograf. Letos smo sklenili pogodbo za nabavo novega rentgenskega fluorescenčnega spektrometra (XRF) v višini 212.000 evrov, ki ga bomo prevzeli v Talumu januarja prihodnje leto.

Rezultati analiz so ključni »proizvod« laboratorija, za to si jih prizadevamo podati točno, jasno, popolno in nedvoumno, v elektronski in pisni obliki. Vse aktivnosti laboratorijskega procesa, od vzorca do rezultata, ki se dogajajo v laboratoriju, pa povezuje t. i. sistem LIMS (Laboratory Information Management System) z imenom TA-

Lab (TALUM Laboratorij), ki ga stalno posodabljam in dopolnjujem.

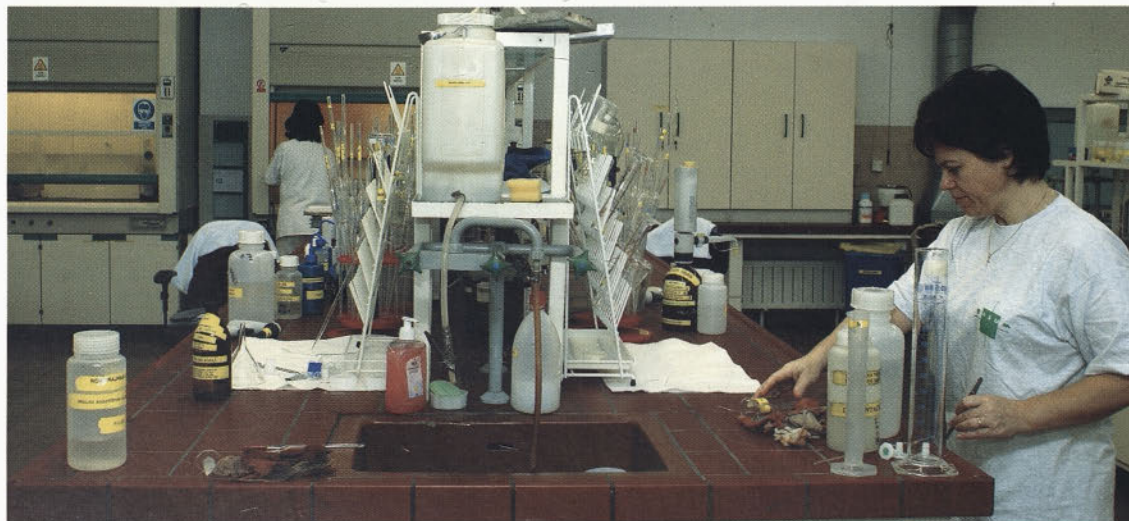
Najboljši pokazatelj zagotavljanja kakovosti rezultatov in s tem usposobljenosti laboratorija je sodelovanje v **medlaboratorijskih testiranjih**. Medlaboratorijsko testiranje pomeni periodično preverjanje usposobljenosti laboratorija, tako da udeleženci testa analizirajo ustrezen material, ki jim ga razdeli neodvisna ustanova ali organizacija.

Letos smo uspešno sodelovali v naslednjih medlaboratorijskih primerjalnih testih:

- s Hydroaluminiumom za aluminij in aluminjske zlitine,
- s češko akreditacijsko ustanovo (Czech Accreditation Institute) za aluminij in aluminjske zlitine,
- s Kemijskim inštitutom Ljubljana za odpadne vode,
- z Aquacheckom za odpadne vode,
- s Hydroaluminiumom in Slovalcom za elektrolitske kopeli,
- z ZZV Novo mesto, ZZV Maribor in Talumom za emisije v zrak.
- DE Kontrola kakovosti ima akreditirane določene preskusne metode za področje spektroskopije (OES), odpadnih vod, emisij v zrak in deluje v skladu s standardom SIST EN ISO/IEC 17025, kar pomeni potrditev **zakupanja** v rezultate preskusov na osnovi ustrezno vzdrževanega sistema vodenja kakovosti po SIST EN ISO/IEC 17025, usposobljenega osebja, obvladovanih preskusnih metod in opreme. Slovenska akreditacija nam je podelila akreditacijo avgusta 2004 pod številko LP-045 (www.gov.si/sa), ki jo uspešno vzdržujemo, obseg akreditiranih preskusnih metod pa smo razširili na trenutno 21, kar je v okviru potreb in zmožnosti. Ponovno glavno ocenjevanje je bilo 27. in 28. novembra, ko so nas ocenjevali štirje presojevalci; ocenjujemo, da smo ga uspešno prestali. Prihodnje leto bo izdana nova akreditacijska listina za naslednje petletno obdobje.

Do konca leta 2007 je še nekaj dni, zato se ob tej priložnosti zahvaljujemo vsem sodelavcem DE Kontrola kakovosti in vsem drugim, ki so prispevali k uspešni realizaciji zastavljenih ciljev.

Srečno vsem v letu 2008! x



Odlični rezultati v proizvodnji in razvoju

MAG. MIHAEL HAMERŠAK
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Vzdrževanje se v vsaki gospodarski dejavnosti mnogokrat razume kot velik strošek. V Talumu se zavedamo, da ni tako, in vlaganje v vzdrževanje razumemo kot donosno investicijo. Ta investicija pa nam omogoča dosegati odlične rezultate v proizvodnji in na področju razvoja naše družbe.

Zaposleni v DE Vzdrževanje smo s svojimi preventivnimi in korektivnimi aktivnostmi prispevali znaten delež k zelo uspešnim proizvodnim rezultatom Taluma tudi v letošnjem letu.

Skoraj nobena namestitve novega stroja ali naprave ali posodobitev obstoječe se ne zgodi brez sodelovanja nas vzdrževalcev. Tudi v letu, ki mineva, ni bilo nič drugače. Našo energijo poleg kadrov iz proizvodnje smo in še vedno usmerjamo v montažo in zagon številnih strojev in naprav, kot so: peč T4 v DE Livarske zlitine, linija za mehansko predelavo odpadnega aluminija, številni stroji v DE Ulitki, zagon robotskih celic v DE Rondelice, transformatorske postaje ... Kakor je že stalnica, smo izvedli kar nekaj velikih, srednjih in

manjših remontov na številnih napravah.

Z nekoliko grenkim priokusom priznamo, da smo sodelovali tudi pri zausitvi elektrolize B – izklapljali smo elektrolitske celice.

Zaradi sprememb v proizvodnji smo izvedli tudi nekaj kadrovskih sprememb. Tudi letos smo tako kot doslej posvečali pozornost izobraževanju naših delavcev. Znanje je namreč največji kapital vzdrževalcev, vzdrževanje pa je Talumov kapital.

Po svojih najboljših močeh prispevamo, da je naš aluminij konkurenčen na trgu. Kakor kažejo trendi, je strošek vzdrževanja proizvodnih naprav v načrtovanih okvirjih, razpoložljivost ključnih naprav je znotraj zahtev proizvodnje. Z intervencijami se bomo morali še nekoliko ostreje spopasti v prihajajočem letu.

Seveda so cilji za leto 2008 enako smelo zastavljeni kakor v preteklih letih. Po že znanem reku, da nobena stvar ni tako dobra, da ne bi mogla biti še boljša, se bomo v prihodnosti »spopadli« s številom intervencij, iz-

boljševali bomo preventivno vzdrževanje tam, kjer kazalniki kažejo, da je to potrebno. Uvajali bomo sodobne pristope k vzdrževanju, kot so vzdrževanje po stanju, napovedno vzdrževanje, v okviru TPM-a pa tudi avtonomno vzdrževanje.

Ker je Talum zakorakal že globoko v spremembe zaradi zaustavitve elektrolize B, zagona mehanske predelave odpadnega aluminija in pretapljanja le-tega ter zaradi vzpostavitve litja in obdelave ulitkov, bomo temu razvojnemu procesu tovarne sledili na kadrovskem, tehničnem in tehnološkem področju vzdrževanja.

Ničkolikokrat smo že dokazali, da znamo in zmremo ter da imamo voljo. Ni razloga, da bi bilo v prihodnje kaj drugače.

Za konstruktivno sodelovanje v letu, ki mineva, bi se rad zahvalil vsem skupaj in vsakemu posamezniku Taluma. V prihajajočem letu želim sreče, zdravja, uspehov sodelavcem v DE Vzdrževanje ter celotnemu kolektivu družbe Talum in njenih hčera.x

Informacija na zahtevo

MAG. ALBERT KOROŠEČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

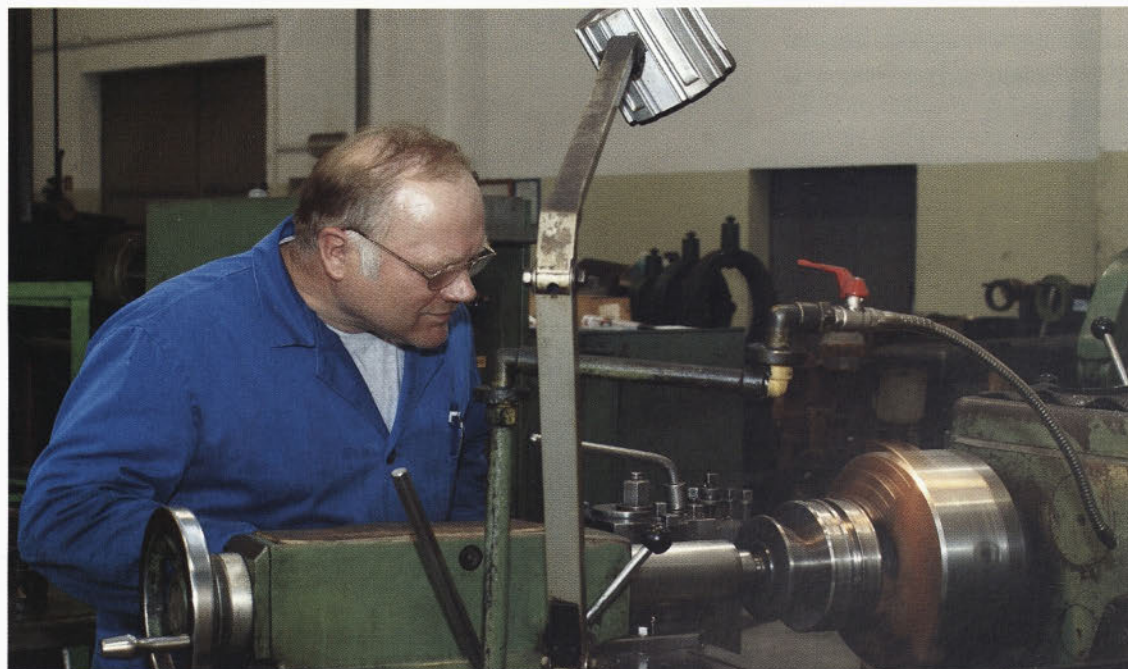
Informacijska tehnologija vedno znova prinaša nova orodja, ki vplivajo na način življenja in dela posameznikov, širše družbe in podjetij. Najverjetneje nihče ne dvomi, da je svetovni splet spremenil naš način življenja in dela, vendar na to ni odločilno vplivalo odkritje samo, temveč njegova uporaba!

Spremenjene zahteve kupcev, razmere na svetovnem trgu, socialno-politične razmere in izmenjava informacij s poslovnimi partnerji so tisti zunanji vplivi, ki zahtevajo spremenjen odziv podjetja in informacijskega sistema.

Še odločilnejši vpliv na razvoj informacijskih storitev imajo novi proizvodni programi, zahteve po stroškovno učinkovitem upravljanju informacijskega sistema, skladnost in enovitost informacij v celotnem sistemu ter zahteve uporabnikov po novih informacijskih storitvah. Navedeni vplivi se izražajo v poslovnih in uporabniških zahtevah po zmanjšanju ročnega vnosa podatkov, hitrem in preprostem dostopu do vseh vrst informacij, zagotavljanju razpoložljivosti opreme in informacijskih storitev ter vedno večje potrebe po razvojnih spremembah, ki pomagajo optimizirati delovne postopke.

Na spremembe v poslovanju znotraj in zunaj podjetja je možno odgovarjati samo, če jih pravočasno predvidimo, če razumemo delovanje podjetja in če so razvojne smernice podjetja in informatike usklajene. Za vsako delo, vsako opravilo potrebujemo hitre in natančne informacije, ki jih je treba poiskati, jih posredovati, ustvariti ali oblikovati.

Globalni trg postavlja nova merila učinkovitosti in zahteva vedno hitrejšo odzivanje na spremembe. Informacijska tehnologija poskuša te zahteve pokrivati z novimi rešitvami, kot so prenosne naprave, navidezni svet računalnikov, nove vrste komuniciranja,



uporabniške rešitve ... Pa vendar levji delež ostaja na uvedbi teh rešitev, cilj uvedbe pa učinkovita podpora delovnim postopkom. Vsak sistem je namreč vreden samo toliko, kolikor se uporablja.

Razvoj informacijskega sistema v Talumu sledi najnovejšim tehnologijam, čim boljši razpoložljivosti sistema, odzivnosti in prilagodljivosti ter ponuja visoko stopnjo pokritja poslovnih funkcij. Hitrost, racionalnost in samoumevna kakovost so si nasprotujoče zahteve, ki so velik izziv za informatike same in za celotno podjetje. Tehnologija je pomembna, vendar ne zagotavlja konkurenčne prednosti, če ni usklajena s potrebami poslovanja. Analize namreč kažejo, da razmerje med vlaganji v informacijsko tehnologijo in zadovoljstvom uporabnikov ni premo sorazmerno.

Naravna pot razvoja po majhnih korakih se je pokazala kot uspešna metoda za spremljanje razvoja in uvajanje novosti, vendar dolgoročno ne zadošča. Sčasoma se zagotovo pojavi razkorak med potrebami in zmožnostjo sistema, za kar so potrebni globlji rezi. V takšnih primerih je treba poseči po temeljiti tehnološki in poslovni prenovi, ki je vedno boleč poseg v poslovni sistem in ne mine brez negativnih učinkov za delo. Vendar je to edina pot naprej in izziv za vse za prehod na višjo stopnjo učinkovitosti in organiziranosti poslovanja.

Vendar pa tehnološki razvoj sam po sebi ni ključen na poti k učinkovitemu

in uspešnemu poslovanju. Ključna je povezanost razvoja poslovanja in informacijskih tokov kot osnova za učinkovito izvajanje postopkov in učinkovito komunikacijo. Neusklajenost razvojnih poti zanesljivo vodi do organizacijskih težav, kriznega vodenja procesov in velikih tveganj pri zadovoljevanju zahtev kupcev.

Informacijske storitve so sestavljene iz uveljavljenih rešitev, ki jim je dodano lastno znanje, povezane so v enovit sistem informacij, ki predvsem služi podjetju kot celoti. Čeprav je večji del sestavljen iz standardnih rešitev, čeprav so za njegovo delovanje izbrane standardne komponente in se pri upravljanju uporabljajo standardi, pomenijo največjo vrednost sistema z lastnim znanjem razvite dodane rešitve, ki tvorijo učinkovito celoto za vodenje poslovanja podjetja.

V Službi za informatiko že vrsto let vlagamo v sisteme, ki bodo zagotavljali *informacije na zahtevo* – takrat, ko jih potrebujemo, kar je mogoče doseči samo z usklajenim tehnološkim in organizacijskim razvojem. Največji izzivi nas zato čakajo na področjih povezovanja različnih razvojnih videnj ter vzpostavitve učinkovite povezave med različnimi poslovnimi procesi in informacijskimi tokovi.

Veliko uspehov v prihajajočem letu vam želi ekipa Službe za informatiko.x

Z bolj prilagodljivo organizacijo do večje učinkovitosti in uspešnosti v letu 2008

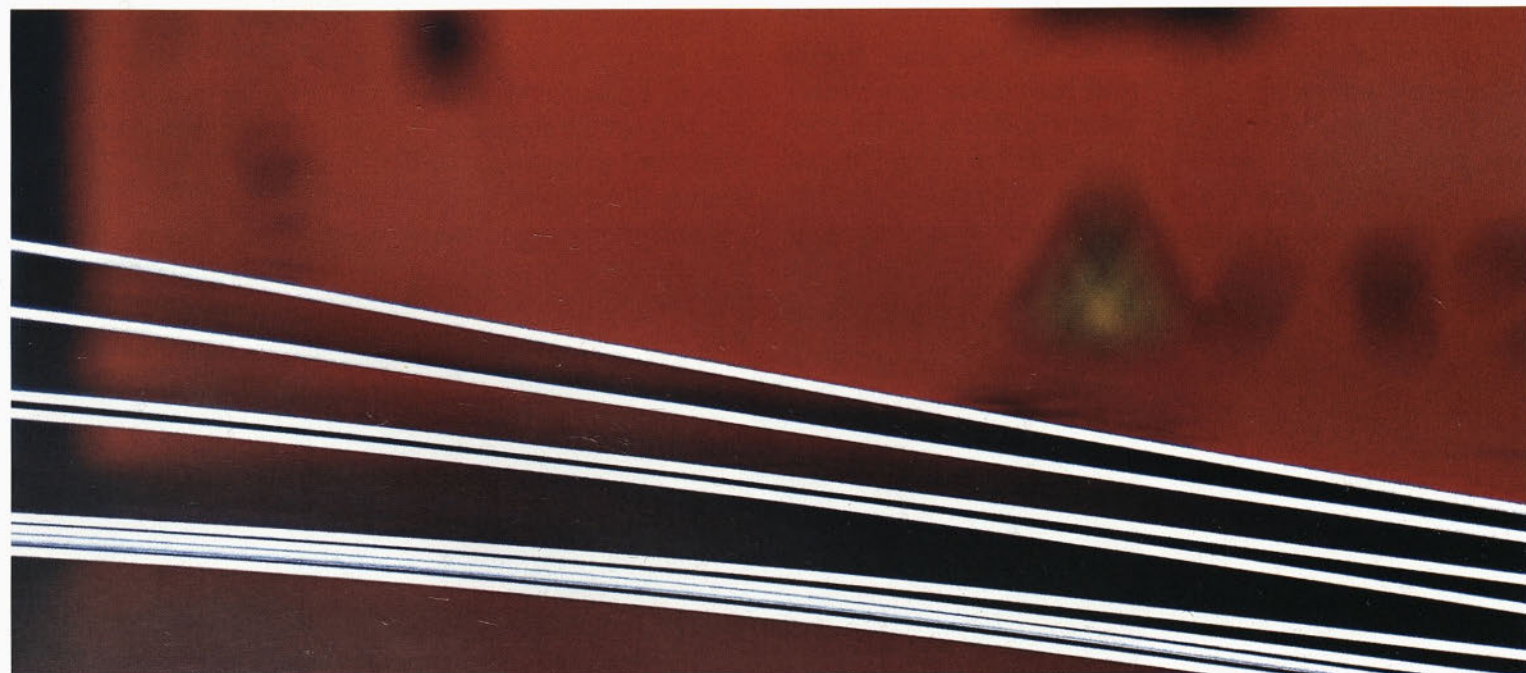
MAG. JOŽE SLAVIC

Razmere za poslovanje se čedalje hitreje spreminjajo. V Talumu se spremembe kažejo na trgu energentov in surovin, na trgu gotovih proizvodov, proizvodnem asortimentu, na področju zaposlovanja, z okoljskega vidika (zapiranje elektrolize B) ipd.

Spremembe zahtevajo hitro prilagajanje in odličnost poslovanja. Temu sledimo tudi z novimi organizacijskimi

rešitvami. Pripravljamo rešitve za bolj prilagodljivo organiziranost in večjo vključenost zaposlenih v izboljševanje poslovanja. Tako bomo v prihodnje lažje kos spremenjenim razmeram za poslovanje in novim izzivom.

V bližajočem se novem letu vam želim obilo uspehov in izzivov ter srečno in zdravo 2008!x



Leto gospodarske rasti in pomanjkanja ljudi

DARJA VODUŠEK

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Če hočemo ali ne, nas ob vsakem prehodu v novo leto prevzamejo spomini na dogajanja v letu, ki se izteka. Za leto 2007 lahko rečemo, da je bilo posebno leto, polno včasih na videz brezizhodnih situacij, ki nam jih je s skupnimi močmi vedno uspelo izpeljati dobro.

Leto 2007 bi lahko imenovali tudi leto gospodarske rasti in pomanjkanja ljudi. S hitro rastjo proizvodnje zlasti v DE Ulitki se je število zaposlenih v Talumu ponovno premaknilo precej nad 1000. Večje število novih zaposlitev na drugi strani zahteva tudi več vlaganja v usposabljanje, prilagajanje delovnemu okolju, tehnologiji dela in – kar je najbolj pomembno – sodelavcem. Potrebno je bilo veliko truda, znanja in sodelovanja, da bomo tudi letošnje leto lahko končali uspešno. Uspešno vodenje kadrovske politike, h kateri smo prispevali vsi, je tudi razlog, da letošnji december kljub zaprtju hale B ne bo žalosten mesec. Z zaprtjem tega obrata se obrača nova stran v knjigi, ki predstavlja začetek novega poglavja. Večina sodelavcev iz hale B bo svoje delo nadaljevala v okviru drugih delovnih okolij. Prehod zanje predstavlja veliko in pomembno spremembo. Pri tem, da bo njihova prilagoditev čim lažja in bodo svoje delo čim prej uspešno opravljali samostojno, jim lahko največ pomagajo novi sodelavci.

V letošnjem letu smo se, tudi zaradi pomanjkanja kadrov, v večji meri udeleževali kadrovskih in zaposlitvenih sejmov. Stik z udeleženci sejmov,

ki niso samo iskalci zaposlitve, je ponovno potrdil, da je naša tovarna uspešno, na znanju temelječe podjetje, ki pa širši javnosti ni (dovolj) znano. Talam je zanimiv delodajalec predvsem mlajšim, visoko izobraženim iskalcem zaposlitve, ki šele gradijo svojo delovno pot. V našem podjetju ima vsak, ki je deloven, ustvarjalen in pripravljen na nove izzive, priložnost svoje znanje nadgraditi ter tudi delovno in osebno napredovati. Res smo včasih mogoče nekoliko drugačni od drugih podjetij, vendar smo morda ravno zaradi te drugačnosti uspešni pri doseganju svojih ciljev.

Ko smo marca zaposlili prve sodelavke, si nekateri niti predstavljali nismo znali, da jih bomo zaposlili še toliko. Smo pa že takrat verjeli, da jih bomo v svoje okolje znali vključiti in jim bomo omogočali, da pokažejo svoje sposobnosti. Sodelavci iz delovnih okolij, kjer so zaposlene tudi ženske, to potrjujejo. Talumova proizvodnja ni več težka »moška proizvodnja«, temveč zelo tehnološko razvita in avtomatizirana proizvodnja, v kateri delajo – in to dobro – tudi ženske.

Ob vseh obveznostih pa nismo pozabljali na zdravje. Tudi v letošnjem letu smo se dejavno udeleževali organiziranih športnih dogajanj, plavanja, pohodov, cepljenja. Tudi letos smo bili v povprečju manj bolni kot delavci v sorodnih panogah.

Pa še končajmo z zdravjem, ki je temelj za uspešno delovanje in doseganje vseh ciljev, tako delovnih kot tudi osebnih:

Naj bo novo leto zdravo, uspešno, polno novih izzivov, lepih trenutkov, velikih prijateljstev in majhnih pozornosti. Gradovi se gradijo iz majhnih opek, tudi naše podjetje je lahko v prihodnje uspešno samo z dobrim sodelovanjem vseh nas. Na uspešno sodelovanje v letu 2008!

Naj bo leto 2008 leto izboljšav

MAG. KARMEN JOŠT

December je mesec, ko se oziramo nazaj in poračunavamo z iztekajočim se letom. Hkrati pa je to mesec, ko pustimo preteklo leto za seboj in se zazremo v prihodnost. In tako je tudi letos.

Prizadevanja na področju sistemov vodenja kakovosti so bila letos namenjena predvsem vzdrževanju obstoječega stanja in uvajanju sistema vodenja kakovosti v delovno enoto Ulitki. Aprila je potekala prva recertifikacijska presoja po standardu ISO/TS 16949, ki je namenjen dobaviteljem avtomobilske industrije. Presoja je bila uspešno zaključena, veljavnost certifikata pa podaljšana za naslednja tri leta. Prav tako smo celo leto preverjali delovanje sistemov vodenja kakovosti v posameznih procesih. S tem namenom je bilo izvedenih 24 notranjih presoj, na katerih so presojevalci izstavili 43 neskladnosti in 44 priporočil za izboljšanje sistema (14 na področju kakovosti). S pomočjo notranjih presoj zagotavljamo po eni strani skladnost z zahtevami standardov, po drugi strani pa s priporočili presojevalcev skrbimo za nenehno izboljševanje, kar je ena izmed pomembnejših kvalitiet standarda ISO kot sistema vodenja. Prihodnje leto bodo naša prizadevanja na področju sistemov vodenja kakovosti umerjena predvsem v:

- uvedbo novosti, ki jih bo prinesel nov standard ISO 9001:2008,
- usposabljanje notranjih presojevalcev za večanje dodane vrednosti notranjih presoj,
- certificiranje sistema v delovni enoti Ulitki,
- nenehno izboljševanje delovanja sistema vodenja kakovosti kot celote.

Po moji oceni bo treba sistemom vodenja kakovosti, upoštevajoč strukturne spremembe v portfelju naših proizvodov za trg, v prihodnjih letih posvetiti še več pozornosti in zagotoviti več ustrezne systemske vzpodbude. Naloga ne bo lahka, saj se za potrebni spremembami skriva tudi potreba po spreminjanju nas samih. Po drugi strani pa se v zaposlenih skriva največji neizkoriščen potencial, ki lahko ob primernem pristopu da tudi največje učinke.

Vesela bi bila, če bi leto 2008 zaznamovale izboljšave na vseh področjih poslovanja in spreminjanja najboljših zamisli v temelje poslovne uspešnosti v prihodnje. Vsem sodelavcem želim, naj vam delo v službi in doma zaznamujejo prijetne spremembe, v zadovoljstvo vas in vaših najdražjih. Srečno!x



Elektroliza B odlično do zadnjega ...

DR. ZLATKO ČUŠ
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

V trenutku, ko pišem ta prispevek, v elektrolizi B deluje le še 38 peči. Program zapiranja se uresničuje natančno po zastavljenem načrtu in 21. decembra bo iz elektrolize B predan v livarne še zadnji aluminij.

Pričakovanje, da se bodo v mesecih pred dokončnim prenehanjem obratovanja rezultati v elektrolizi poslabšali in da bo stanje anarhično, se je zdelo kar normalno. Vsekakor pa ni tako. Tudi zadnje tone aluminija od skupnih milijon in četrt so bile proizvedene v okviru zastavljenih ciljev. Dovolj bo, če od rezultatov omenim kakovost aluminija, ki je na ravni nečistoč še vedno v povprečju le 0,06 odstotka železa. Sam izklop poteka popolnoma v skladu s programom in tudi v tem procesu je bilo narejenih veliko izboljšav. Naj omenim samo dejstvo, da smo za skupinske izklope predvidevali 40 minut za posamezno skupino. Dejan-

ski čas izklopa prve skupine je bil 36 minut, z nenehnim izboljševanjem postopka pa je izklop šeste skupine trajal le 16 minut. Rezultat sam po sebi pove dovolj, sam pa lahko samo še čestitam remontni skupini iz DE Vzdrževanje za njihovo odlično organiziranost in profesionalno opravljeno delo. V DE Elektrolize nam je skupaj s kadrovsko službo in drugimi enotami v Talumu uspelo poiskati delo za vse delavce elektrolize B; vsi so za druga dela uspešno opravili zdravniški pregled. Tokrat elektrolizi C namenjam manj prostora, čeprav po rezultatih še vedno ohranja prvo mesto v okviru tehnologije AP18. Za to mesto je treba porabiti največ 13.100 kWh električne energije na tono in delati s tokovnim izkoristkom vsaj 95,5 odstotka. Na koncu se zahvaljujem vsem, ki ste vsak po svoje prispevali k doseženim rezultatom, in vam želim vesele praznike ter srečno 2008.x



Ob zadnjem obhodu po elektrolizi B, Branko Juršek, Zlatko Čuš, Vlado Predikaka

Proizvodnja pečenih anod bo višja, kot je bila kdaj prej

MAG. AVGUST ŠIBILA
FOTO: DUŠAN JAUŠOVEC

Količinska proizvodnja v letošnjem letu bo nekoliko nad načrtovano, približno 66.000 ton zelenih anod. Tehnološkega izmeta imamo 1,28 odstotka, neskladnih proizvodov (zeleni in pečeni izmet) pa približno 0,35 odstotka. Na osnovi odličnih tehnoloških rezultatov v elektrolizah je moč sklepati, da je kakovost anod ustrezna. Tudi drugih negativnih dogodkov v elektrolizah (čistost kovine, predčasne zamenjave anod itd.) v povezavi s kakovostjo anod ni bilo moč zaznati, čeprav na področju vpliva anod na čistost elektroliznega aluminija še nismo rekli zadnje besede. Kljub posameznim tehnološkim težavam dobaviteljev surovin večjih problemov z dobavo in kakovostjo petrol koksa in katranske smole ni bilo.

Leto 2007 predstavlja za našo delovno enoto nov mejnik. Z zaustavitvijo proizvodnje v elektrolizi B smo znižali proizvodnjo anodnih blokov za lastno primarno proizvodnjo aluminija in proste proizvodne kapacitete (približno 20.000 ton pečenih anod letno) ponudili zunanjim kupcem. Z intenzivnimi in usmerjenimi trženjskimi aktivnostmi nam je uspelo zagotoviti kupce

za celotno razpoložljivo količino. Proizvodnja pečenih anod se tako prihodnje leto ne bo znižala, temveč bo višja, kot je bila doslej. Proizvodnja anod za zunanje kupce je dodaten izziv v tehnološkem, logističnem in ekonomskem smislu.

Naša prizadevanja smo tudi letos usmerjali predvsem v tehnološko in tehnično optimiranje delovanja posameznih naprav in sklopov, predvsem z vidika doseganja želene razpoložljivosti, ki nam omogoča doseganje načrtovanih proizvodnih količin. Veliko naporov in sredstev vlagamo tudi v izboljšanje varnosti naprav in v odpravo področij povečanih tveganj za zdravje zaposlenih. Pomemben temelj teh izboljšav je dejavno sodelovanje vseh sodelavcev, z opredeljevanjem področij in s konkretnimi predlogi za izboljšanje stanja. Na področju obravnave odpadkov nam je uspelo z različnimi pristopi (ločevanje, recikliranje itd.) količine razpoloviti. To področje bo zaradi obsega in nenehnih stroškovnih pritiskov tudi v prihodnje eno izmed osrednjih. Med izvedenimi in še trajajočimi projekti je treba omeniti namestitev opreme za preprečevanje prašenja med razkla-



Zadnja zalita anoda za elektrolizo B

znižanje neskladnih proizvodov	št. notranjih in zunanjih reklamacij = 0
povišanje produktivnosti	proizvodnja > 69.778 ton pečenih anod
znižanje stroškov procesa	lastna proizvodna cena pečene anode < 400 EUR/t
znižanje števila izrednih dogodkov na področju varnosti in zdravja na < 3	nobene poškodbe, ki povzroči odsotnost delavca za več kot tri dni
znižanje vplivov na okolje	število izrednih dogodkov na področju okolja na leto < 5
izboljšanje kakovosti procesa	lastnosti anod po oblikovanju: cp, cpk > 1,33
izboljšanje kakovosti proizvodov	neto poraba anod v h ali C < 415 kg/t Al

danjem koksa, zniževanje hrupa v sestavljalnici, izboljšanje delovnih razmer v sestavljalnici v obdobjih nizkih temperatur, začetek sanacije ogrevnih sten na kalcinacijski peči po šestih letih obratovanja itd.

Cilji DE Anode v prihajajočem letu so povezani z zagotavljanjem naših proizvodov notranjim in zunanjim odjemalcem v obsegu in s kakovostjo, ki bo v celoti zadovoljila njihova pričakova-

nja. Proizvodnja skoraj 70.000 ton pečenih anod bo zahtevala maksimalno razpoložljivost in izkoriščenost naprav. Stroške bomo poskušali brzdati z izkoriščanjem priložnosti za racionalizacijo oziroma izboljšave povsod, kjer bo to mogoče. Verjamemo, da je na področju varnosti in zdravja zaposlenih dosegljiv cilj izvajanje procesa brez poškodb, ki bi povzročile odsotnost delavca za več kot tri dni. Predvi-

devamo, da bo tudi na področju okolja število izrednih dogodkov (neustrezno delovanje čistilne naprave, razlitje olja itd.) minimalno.

Talum je po številnih merljivih kazalnikih eno izmed boljših podjetij v panogi in eno izmed pomembnejših v Sloveniji sploh. Za vse nas, ki v Talumu delamo, je absolutno najboljša in najpomembnejša. Ne gre samo za materialno plat, temveč tudi za spomine

na prehojeno pot, na številne dogodke in zgodbe, ki privrejo na dan, ko se tu in tam za trenutek ozremo nazaj. Zato želim vsem Talumovcem, anodarjem in elektrolizerjem iz hale B pa še posebej, veliko zdravja in moči za uspešno soočanje z jutrišnjimi izzivi. Pa še nasvet za leto 2008: kadar se pojavi veselje, mu odprite vrata na stežaj, saj nikoli ne pride ob nepravem času!x

Leto prilagajanja na nove razmere

MARJAN KROŠL
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Leto 2007 je za proizvodno livarskih zlitin svojevrstna prelomnica. Dokončno se poslavljamo od tekočega aluminija iz elektrolize B, ki je bil dolga leta odlična surovina za proizvodnjo zelo kakovostnih primarnih livarskih zlitin. Ustavev elektrolize B je zahtevala nujne spremembe v strukturi proizvodnega programa in iskanje alternativnih surovin za neokrnjen obseg proizvodnje, kar je bilo središče številnih aktivnosti v različnih delovnih okoljih Taluma nekaj zadnjih let.

Tako so bile proizvodne aktivnosti v iztekajočem se letu prilagojene razmeram na prodajnem trgu in poteku investicijskih projektov. Proizvodnja bo znašala nekaj več kot 68.000 ton livarskih zlitin, kar predstavlja za nekaj odstotnih točk večjo realizacijo od plana. Kakovostni in tehnološki izmet

sta v okviru planiranih vrednosti, resnejših reklamacij s trga ni, odzivi novih kupcev primarnim podobnih in sekundarnih zlitin so pozitivni. Planirane investicije, povezane z uporabo odpadnega aluminija, so v glavnem že uspešno dokončane, v fazi izvedbe je le še dograditev obstoječe čistilne naprave, kjer dobavitelj zamuja z deli. Vsekakor je glavna pridobitev uporaba dvokomorne talilne peči v redni proizvodnji. Po uspešnem zagonu v pomladnih mesecih jo uporabljamo, glede na proizvodni program, bolj ali manj intenzivno, vsekakor pa smo s testiranjem preverili njene zmogljivosti in omejitve, kar predstavlja osnovo za nadaljnja razmišljanja glede investicij na področju predelave odpadnega aluminija. Če smo letos zaključili priprave na uporabo odpadnega aluminija, nas

prihodnje leto čaka »dogajanje v živo«. Osvajanje prodajnega trga livarskih zlitin, ki temelji na uporabi odpadnega aluminija, bo narekovalo dogajanje v proizvodnji. Odzivnost željam kupcev in proizvodnja različnih vrst livarskih zlitin bosta občutno spremenili danes ustaljen potek proizvodnje, nov pristop pa bo zahteval dodatno angažiranje vseh zaposle-

nih. Pa ne le na področju dejavnosti naše DE ...

Leto 2007 končujemo uspešno, kar je rezultat prizadevanj vseh zaposlenih v našem okolju, prepričan pa sem, da bomo kos tudi izzivom, ki so pred nami.

Vsem vse najboljše v prihajajočem letu 2008!x



Tudi letos rekordno

BOŠTJAN SAGADIN
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Tudi letos številke kažejo rekordno proizvodnjo drogov, in to kar 66.500 ton, prav tako pa tudi zavidljivo količino pretaljenega sekundarnega aluminija, ki ga bo 22.600 ton. Vendar je treba ob tem omeniti, da v naslednjem letu načrtujemo malo manjšo proizvodnjo drogov, povečujemo pa vgrajeni delež sekundarnega aluminija, in to vse na račun zmanjšanja količin elektroliznega aluminija.

V proizvodnji drogov smo se letos srečevali predvsem z zagotavljanjem čim večje proizvodnje in s tem povezane oskrbe s kovino. Glavna naloga je vgraditi čim večji delež sekundarnega aluminija, hkrati pa zagotavljati konstantno in še ustrezno kemično sestavo pretopljenega aluminija, kar je seveda v največji meri povezano z vhodno surovino. Kot je bilo že zapisano v preteklih letih, nas je tudi to leto »projekt« pretaljevanja odpadnega aluminija občasno presenetil s svojimi specifikami ter nam pokazal, da je

treba kljub obilici že usvojenega znanja nekaj le-tega še dodatno usvojiti; ne dvomim, da nam v prihodnje to ne bi uspelo. V proizvodnji drogov smo vgradili nov pretočni filter, ki nam zagotavlja boljšo kakovost proizvodov.

Proizvodnja širokega traku je količinsko sledila planom. Med letom smo se srečevali s kar nekaj težavami, ki smo jih bolj ali manj uspešno reševali. Posledica problematike pri litju širokega traku ter zastarele tehnike je projekt modernizacije litja širokega traku, ki je že v izvedbeni fazi. Sam projekt je razdeljen na tri dele in bo dokončan v prvi polovici naslednjega leta.

Posebej je treba omeniti, da so za dosežene rezultate ter uresničevanje ciljev v naši enoti zaslužni prav vsi zaposleni, saj je ključ do uspeha udeležnost in angažiranje vseh. Zato bi se ob tej priliki želel še enkrat zahvaliti vsem, ki ste kakor koli povezani z našimi rezultati, obenem pa vam želim obilo sreče v prihajajočem letu. **x**

Rekordna proizvodnja, nižji stroški

TOMAŽ GODICELJ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Rast prodaje in s tem tudi povečevanje proizvodnje rondelic sta se nadaljevali tudi letos, zato ponovno beležimo rekordno proizvodnjo, ki naj bi prvič za kakšno tono presegla 20.000 ton. Realizirana proizvodnja bo za 5,3 odstotka višja od načrtovane in za 2,5 odstotka višja od realizirane proizvodnje v letu 2006.

Pomembnejše aktivnosti na liniji za ozki trak so bile letos povezane s povečevanjem razpoložljive kapacitete linije (hitrost litja, daljša življenjska doba jeklenega traku), z zagotavljanjem zanesljivosti delovanja in optimiranjem litja zlitine z 0,3 odstotka Mn, pri čemer smo dosegli zahtevano kakovost in ponovljivost za našega kupca v Italiji. V poletnih mesecih smo na naši liniji za ozki trak poskusno izdelali zlitino 3105 (0,5 odstotka Mn in 0,5 odstotka Mg). Rondice so bile pri našem kupcu Alltub Italia uspešno predelane v doze.

Osnovna značilnost letošnje proizvodnje rondelic je bila povečevanje produktivnosti zaradi uvedbe dveh robotov za zlaganje žarilnih posod na vseh treh izsekovalnih linijah. Prav tako so se v letošnjem letu pokazali vsi pozitivni učinki zniževanja stroškov za izdelavo in vzdrževanje izsekovalnih orodij, ki so posledica uvedbe novih dobaviteljev za izsekovalna olja in drugih aktivnosti, ki smo jih izvajali v preteklih dveh letih.

Naši sodelavci v orodjarni so tudi letos sledili zahtevam po kakovostnih storitvah za rondelice, izparilnike in ulitke. Povečan obseg storitev za novonastalo DE Ulitki in večletna problematika pomanjkanja prostora v orodjarni sta prepričala vodstvo Taluma, da se orodjarna v prvi polovici leta 2008 preseli na novo lokacijo, kjer bodo boljše možnosti za še uspešnejše delo in nadaljnji razvoj orodjarne.

Realizirana proizvodnja 20.000 ton letno predstavlja ob trenutni prodajni strukturi proizvodov (12.000 ton rondic za tube, 5.500 ton rondic za doze, 2.500 ton rondel) kar najbolj zasedene proizvodne kapacitete. Ob dejstvu, da linija za ozki trak ni več ozko grlo v proizvodnem procesu, smo v drugi polovici leta začeli zbirati ponudbe za nujno potrebno opremo (izsekovalna linija, žarilna peč, predelava pakirne linije), ki jo nameravamo nabaviti prihodnje leto, da bi leta 2009 lahko še dodatno povečali proizvodnjo za 10 do 15 odstotkov.

Sodelavcem iz DE Rondelice in vsem drugim, ki sodelujete pri izdelavi rondelic, se zahvaljujem za prizadevno delo v letošnjem letu. Vsem zaposlenim v Talumu želim vesele praznike in uspešno, predvsem pa zdravo novo leto. **x**



Izjemna kakovost ob povečani proizvodnji

MILAN TEMENT
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Če drži, da je bilo leto 2007 prav posebno leto, potem si skoraj pomisliti ne upam, kaj bomo glede na nekatere trende in indice lahko rekli po izteku leta 2008. Vrsti dogajanj, ki so tako ali drugače vplivala na našo uspešnost, se ni bilo moč izogniti. Ob priložnostih, v kontekstu realizacije proizvodnega plana, smo se prvič v vseh teh letih znašli v paradoksalni situaciji zaradi pomanjkanja kadra, narkar smo kot novost v proizvodnem procesu zaposlili prve sodelavke. V nadaljevanju nam je uspelo poenotiti cilje in doseči, da se skoraj vsi zaposleni trudijo, da bi jih dosegli.

Poleg vsega navedenega bo kmalu končano uspešno poslovno leto 2007 zaznamovano z odličnimi rezultati in dosežki v procesu proizvodnje izparilnih plošč. Glede na predhodno obdobje bo proizvodnja povečana za 40 odstotkov, kar potrjuje, da smo skoraj z vsemi kupci povečali pogodbene količine, prav tako pa nam je uspelo pridobiti nove stranke v sistemih Bosch, Elektrolux in Liebherr.

Nadaljevanje teh trendov omogoča dobro pogajalsko izhodišče za nasled-

nje leto, čeprav splošna gospodarska situacija močno vpliva tudi na področje hladilne tehnike, kjer nestabilna situacija poganja intenzivno iskanje mejnih možnosti in konkurenčnih prednosti.

V preteklosti smo se pri izboljšavah večinoma koncentrirali na materiale in konstrukcijske rešitve, danes pa je treba spremljati celoten tok procesov in slediti skupne učinke glede na življenjski cikel izdelka.

Da bi skupaj z našimi kupci ostali konkurenčni, moramo dobavitelji in proizvajalci hladilne tehnike nenehno iskati in uresničevati nove ideje. Sodelovanje in partnerstvo s kupci bosta v prihodnje še bolj odvisna od stalnih izboljšav. Skupaj s strateškimi in verificiranimi kupci in dobavitelji, kar je Talumu uspelo doseči z Boschom, želimo nadalje razvijati in optimirati izdelke, stroške, lastnosti komponent in ponuditi kupcem najboljši servis. Pomembna področja, ki jih je pri tem treba upoštevati, so specifikacije, standardizacija ter integracija in partnerstvo na področju razvoja, kakovosti in logistike.

Z Boschom bo po predstavljenem načinu sodelovanja v decembru organizirana delavnica za dobavitelje (*Lieferantenworkshop*), na kateri bomo skupaj analizirali ideje, ki smo jih oktobra posredovali BSH v pregled in presojo.

Posebno pozornost posvečamo kakovosti izparilnih plošč, pri čemer izvajamo stalne izboljšave. Učinki izboljšav se kažejo v zmanjšanem številu izparilnih plošč z napakami, tako da je delež napak na letni ravni 208 ppm. Kakovostni adut Talumovih izparilnih plošč OSEF je v doseganju ravnosti in zelo majhnem raztrosu toleranc volumna, kjer dosegamo stabilnost in sposobnost procesa napihovanja: C_p 1,80 in C_{pk} 1,75. Kakovost naših izdelkov sicer ves čas nadzorujejo kupci, ki validacijo kakovosti potrjujejo z vedno novimi naročili in povečevanjem deleža potreb, po drugi strani pa kakovost ocenjuje vodstvo na podlagi doseženih rezultatov in kazalnikov po posameznih ciljih.

Aktualni projekti so vezani na sistem *no-frost*, kjer že potekajo primerjalne meritve hladilne moči na novem modelu v dvofaznem režimu delovanja v

hladilnem aparatu Bosch. Zadnji popravki modela zajemajo optimiran kanalski sistem in bolj usmerjen zračni tok, meritve pa bodo končane še ta mesec.

V kontekstu povečanja konkurenčnosti smo opravili vrsto aktivnosti za zmanjšanje debeline določenega asortimenta izparilnikov na 1,00 mm, s čimer ciljamo na tržni delež cevni sistemov ob bistveno boljši učinkovitosti in nižji porabi energije za potrebe aparatov razreda A++, ki sodijo v najvišji cenovni razred. Obetamo si, da bomo v tej situaciji, ko energetska kriza pogojuje usmeritve razvoja tudi v hladilni tehniki, prevzeli pobudo in postali strateški dobavitelj vseh večjih proizvajalcev bele tehnike.

Ob koncu poslovnega leta 2007 z doseženimi rezultati uresničujemo vizijo proizvodnje izparilnikov ter dolgoročno krepimo pozicijo in moč med drugimi proizvajalci po tehnologiji *roll-bond*. Prilagodljivost in znanje nam omogočata, da se prilagajamo sodobnim potrebam trga, ker z lastnim razvojem dosegamo kakovostno in konkurenčno prednost za širši krog kupcev naših izparilnih plošč in hladilno-zamrzovalnih aparatov.

Ob iztekajočem letu se vsem sodelavcem zahvaljujem za njihov prispevek, brez katerega vseh rezultatov in zastavljenih ciljev ne bi dosegli, ob prihajajočih praznikih pa vam in vašim najdražjim želim mnogo poslovnih uspehov in osebne sreče v letu 2008 ter obilo zdravja in trenutkov, ki vas osrečujejo.x



Gremo dalje

MIRAN PURG

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Če bi na kratko strnil dogajanja v DE Ulitkih, bi dejal, da se stalno spreminjamo in dogaja se nam veliko novega: vsak teden pride kak nov sodelavec in vsak mesec zaženemo kako novo napravo.

V zadnjem obdobju smo se zelo trudili za povečevanje proizvodnje toplotnega izmenjevalnika WB6, tako da nam je nemški partner v celoti zaupal proizvodnjo tega proizvoda; danes izdelamo 4000 kosov na teden. Posledično so zaostriili kakovostne kriterije, hkrati pa so bili naši sodelavci na kon-



troli izdelkov oziroma usposabljanju v Nemčiji. Cilj je neposredna dobava izdelkov končnemu kupcu brez vmesne »superkontrole« pri nemškem partnerju. Zavedamo se, da s tem prevzemamo več tveganja, a to je edina pot do uveljavitve na tem zahtevnem trgu.

Novembra smo zagnali dve novi proizvodnji operaciji. Zunanje peskanje je že vpeljeno v redno proizvodnjo, toplotno obdelavo pa smo zagnali prejšnji teden in v tem tednu gre na pot prva pošiljka toplotno obdelanih proizvodov. Za razliko od peskanja, ki se opravlja na vseh proizvodih, se toplotna obdelava izvaja samo na nekaterih, kot je npr. AG-ohišje pogona. Tega proizvoda nekaj časa nismo izdelovali zaradi omejenih kapacitet v proizvodnji jeder, sedaj pa smo se obvezali za dobavo 1.500 kosov na teden, s čimer že korakamo proti planu, ki smo si ga zastavili za naslednje leto. Sicer pa je seznam projektov za naslednje leto tako dolg, da ga v tem kratkem poročilu ne morem navesti. Ciljev za naslednje je več. Kar zadeva projekte, želimo tehnološko zaključiti proces s postavitvijo naprav za mehansko obdelavo, začeti velikoserijsko litje na nizkotlačnih strojih in večati proizvodnjo na vseh operacijah na gravitacijskem litju. Planiramo še certifikacijski presoji po dveh standardih in uvedbo STP-informacijskega sistema. Novostim torej ni konca.

Ob koncu leta se najprej želim zahvaliti sodelavcem za ves trud in energijo, ki ju vlagajo v svoje delo, vsem pa želim v novem letu predvsem zdravja in pozitivnega duha.

Vrelec prijaznosti za goste

ANTONIJA KRAJNC

FOTO: STOJAN KERBLER



Način dela v družbi Vital je podrejen željam strank in usmerjen k doseganju zadovoljstva naročnikov. Pogosto delamo, ko se drugi zabavajo, in prav zaradi tega se trudimo dojemati delovne obveznosti kot zadovoljstvo skupnega druženja pri doseganju zastavljenih ciljev. Gostinstvo sloni na prijaznosti, tradiciji, znanju, dobri organizaciji in občutku za čas. Da bi ustvarili dobro vzdušje, ga moramo imeti v sebi, dobro se počutiti in biti privlačni. Prijaznost med zaposlenimi ustvarja vrelec privlačnosti za goste.

Poleg priprave toplih obrokov, ki je naša osrednja vsakodnevna naloga, smo uspešno zaključili gostinski del poslovanja na igrišču za golf. Z našimi gostinskimi storitvami smo sodelovali pri različnih svečanih dogodkih, kot so na primer: pogostitev v podjetju Dumida v Pesnici, pogostitev na vlaku Slovenskih železnic na željo Ministrstva za promet ob prisotnosti ministra Radovana Žerjava, pri otvoritvi zbirnega odpadnega centra v Kidričevem, na

prireditvi Geoplina v Cirkovcah, naše storitve si je zaželelo Društvo upokojencev v Narodnem domu na Ptuj, v Župnijskem uradu v Kidričevem, v Domu upokojencev v Muretcin pri svečani obletnici obstoja in v prisotnosti ministrice za delo, družino in socialne zadeve Marjete Cotman, pogostili bomo delavce Zdravstvenega doma s Ptuja, za nami je pogostitev upokojencev Taluma, praznovanje tovarniškega praznika za zaposlene v Talumu in hčerinskih podjetjih, sodelovali smo pri različnih kulturnih dogodkih v širšem okolju in pri manjših ali večjih praznovanjih različnih podjetij.

Turistično-gostinska dejavnost zahteva veliko strokovnega izobraževanja, iskanja najboljših ponudnikov živil in drugih storitev na nenehno spreminjajočem se trgu, poskrbeti moramo za vzdrževanje objektov, nabavo in skrbno ravnanje z osnovnimi sredstvi in drobnim inventarjem, ravnati moramo znati s plinsko postajo, ki je zunaj objekta.

Nekaj zadnjih let se udeležujemo izobraževanja, povezanega z lastno podobo, pozitivnim načinom razmišljanja, reševanjem konfliktov na delovnem mestu in ustvarjanjem pozitivne delovne klime v podjetju. Letošnja delavnica o kulturi oblačenja, ki jo je vodila Breda Tesner, je pri udeležencih vzbudila veliko zanimanja in navdušenja za to temo.

Vsem zaposlenim v Talumu in njegovih hčerinskih podjetjih, v podjetjih na dvorišču Taluma, vsem upokojencem in družinskim članom vseh želimo srečno leto 2008.x

Bila je matična številka 4056

IVANA BANIČ - KRANJČEVIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Začetek in konec s številko 4056

Začne se in konča. Vsaka zgodba namreč, tudi tista o 4056. Še posebej je dolga, če celo obdobje ostaneš v isti službi oziroma v istem podjetju. Sedaj razmišljam le o začetku in koncu, tisto vmes zame ni pomembno, čeprav je imelo svojo težo in tudi kakšno bolečino v duši, vendar *Life is too short to be small*.

Ko sem prišla v takratni TGA – Tovarno glinice in aluminija in dobila matično številko, se mi je to zdelo pravzaprav nenavadno, kot da sem postala le številka v množici drugih. Celo nekako smešno se mi je zdelo, saj sem jo imela sprva zapisano, da je ne bi pozabila. Pozneje pa sem ugotovila, da s številko lepo preverjaš svojo »starost« v podjetju ter sploh lepo »funkcioniraš«, kjer koli kaj urejaš, še vedno pa ostajaš ti z imenom in priimkom. Z napredkom in karticami je tudi s številko drugače, vse je zapisano, samo potegneš, pa si tam, kjer moraš biti, odpiraš vrata, vstopaš. Napredek spremeni tudi številke, na bolje.

Prišla sem, ko je proizvodnja aluminija v elektrolizi A potekala že skoraj 20 let, v elektrolizi B pa 10 let, po Söderbergovi tehnologiji. Odhajam, ko elek-

troliznih peči v elektrolizi A že dolgo ni več, ko je bila ravno ustavljena proizvodnja v elektrolizi B in ko prvih 80 peči v elektrolizi C proizvaja aluminij že skoraj 20 let, drugih 80 pa 5 let, in to po najboljši tehnologiji, vodene z računalnikom.

Moja številka sedaj postaja del zgodovine Taluma. Neizmerno me veseli, da ravno Taluma, sedanjega Taluma.

Z Dolenjske na Štajersko

Kljub petletnemu študiju v Ljubljani sem prišla v TGA še vedno kot Dolenjka, med Štajerce, in nikoli nisem postala prava Štajerka. V sebi sem vedno nosila tisto najlepšo vas, rahlo valovito področje, hiše med travniki in njivami, na drugi strani pa gozd, kjer so spomladi poleg drugih rož cvetele šmarnice (solzice po Vorančevu), kjer je bilo v tistih časih polno gob, borovnic, jagod. Nismo se bali klopov, ker

nismo vedeli, da so lahko nevarni ali okuženi.

Jedli smo res polnozrnat domači kruh, vendar ne z veseljem, ker smo si želeli belega, žemljic, pa jih ni bilo. Uživali smo mir in čist zrak, ni bilo avtomobilov, telefonov, tudi ne radijev in televizije, še elektrike ne, kolo je bilo posebna vrednota. Bili smo menda res »Bogu za hrbtom«, ker je tisti čas v TGA elektroliza A že proizvedla nekaj deset tisoč ton aluminija, s pomočjo elektrike seveda! Pili pa smo pravo studenčno vodo in domače mleko, ni bilo plastenk, niso nas ogrožali holesterol in maščobe, mesa ni bilo, krompirja, zelja in fižola pa dovolj, neškropljenih jabolk in hrušk tudi.

Takrat smo si še pisali pisma in kartice ter čakali na pošto. In brali. Koliko knjig sem prebrala ob večerih! Zlasti v gimnazijskih letih je bila moja največja skrb, da sem po pouku še utegnila iti



v knjižnico pred odhodom avtobusa, ki me je peljal domov.

V šoli so nas učili, in to smo verjeli, da je v naravi vse uravnoteženo, da ves CO₂, ki nastaja, porabijo rastline. Nismo vedeli za višek CO₂ in za grozeče podnebne spremembe. Takrat so bile zime res zime in poletja res poletja, vmes pa prelepe pomladi in jeseni. Narava in mi smo delovali preprosto, nismo delali odpadkov, narava je vse reciklirala ter porabila za novo rast. V šoli smo za malico jedli ameriško marmelado in neki rumeni sir ter mleko v prahu, za čvrstost zob pa so nam dajali fluorove tabletko. Res, fluorove, kako zanimivo! Takrat je bilo zdravo biti na soncu in se sončiti, dišalo je po senu, ker so bile po travnikih zvečer kopice sena, ne plastične bale, ki sedaj »krasijo« vse vasi in okolje. Na Štajerskem in na Dolenjskem!

Bila sem že »velika in pametna«, ko se je začelo govoriti o gradnji nuklearne

elektrarne v naši bližini. To je bilo res pravo doživetje, ponosni smo bili in srečni, da bo ravno v našem kraju stalo to čudo napredka in nam zagotavljalo energijo za naš razvoj. Takrat še nisem vedela, da bo tudi del te energije »poganjal« elektrolizne peči v TGA in Talumu! Kasneje je prišel sam tovariš Tito polagat temeljni kamen zanj, vse, staro in mlado, je blagorovalo tisti srečni dan. A vse se je spremenilo, sedaj je tam vpliv nuklearke tako velik, da je za vse boleznili ljudi, živali in rastlin kriva nuklearka. Še več, celo do Avstrije seže njen vpliv!

Moje otroštvo in mladost sta bila kljub revščini ter delu od malih nog lepa in preprosta, vse smo opravili, nikoli se nam ni preveč mudilo, imeli smo čas zase, narava nam je bila blizu. Tega ne pozabiš nikoli, je temelj za spoznanje, v čem je resnična kakovost življenja pa kaj je tisto, kar nas osrečuje in v čemer lahko resnično uživamo. Zato znam ceniti marsikaj, marsikaj pa me tudi moti v tej potrošniški družbi.

Od TGA k Talumu

Vsi smo že nekako pozabili TGA, kajti Talum je svoja zgodba, pomembna in lepa zgodba, ilustrirana z več podobami, ki se dopolnjujejo in spreminjajo, vedno na boljše seveda.

Prvič sem se s TGA srečala, ko smo študentje tretjega letnika kemijske tehnologije Univerze v Ljubljani v okviru večdnevne ekskurzije med drugimi tovarnami obiskali tudi TGA v Kidričevem. Prej sem imela v glavi le skop podatek, da je v Kidričevem giganta na Dravskem polju, ki proizvaja glinico in aluminij. Gigant! To je najbrž pomenilo nekaj velikega ali pa so tovarno tako imenovali tudi zato, ker je imela tako visok dimnik, ki je posebno izstopal nad ravnino Dravskega polja. Čudno, danes je Talum bistveno večji po obsegu proizvodnje in proizvodnih objektov, pa je ime giganta pozabljeno. Velikega dimnika ni več!

Spomnim se, da nas je po proizvodnih obratih takrat vodil inž. Debeljak iz laboratorija in da smo obiskali elektrolizi A in B ter proizvodnjo glinice, kaj nam je razlagal oziroma kaj smo se pri ogledu naučili, pa res ne vem. Ja,

spomnim se, da je bilo vse prašno in sivo, da so bili delavci ob pečeh črni od saj, da je nekaj gorelo, da je bil v proizvodnji glinice en del rdeč, drugi del pa bel in da se je iz visokega dimnika v proizvodnji glinice močno kadilo. Vendar je bil mesec maj in zelena drevesa ob glavni tovarniški cesti, ki so zakrivala sivino proizvodnih objektov, ter zelenje in cvetje v naselju Kidričevo, so mi prišli v ospredje, ko sem se kmalu zatem odločala, da se prijavim na razpis za štipendijo iz TGA. Moram pa priznati, da sta v tistem času sivina in prah prevladovala tudi po drugih tovarnah, ki smo jih obiskali: v Cinkarni Celje, Železarni Ravne, v Zasavju.

Ko sem čez dve leti zares prišla, se zaposlila v TGA in bila razporejena v takratni OE Aluminij, sem bila pravzaprav prva ženska v proizvodnji, ne sicer čisto dobesedno, pa vendar. Dobil sem čelado, delavske čevlje in zaščitno delavsko obleko, čeprav sem prej sanjala o beli laboratorijski halji. Nihče me ni vprašal, kaj bi si želela delati. V elektrolizah in pralcih plinov me je bilo strah, da nikoli več ne bom videla sonca. Tudi stekla na oknih naših pisarn so bila taka, da se ni videlo skozi. Vpliv fluora iz elektroliz. Nekoliko sem bila razočarana, vsekakor pa sem bila prepričana, da bom nekako že zdržala, da odslužim dve leti štipendije, potem pa lahko grem. Pa nisem šla, ostala sem. Do konca. Kot da sem bila cepljena proti odhodu, zlasti prvi čas. Pozneje, ko se je začelo tisto pravo delo, ko je »nastajal« Talum, pa ne bi več šla ... Kar nekaj nas je bilo, ki smo skupaj začeli delati v TGA in ostali celo delovno dobo, nekaj nas je vezalo na aluminij, pa tudi med nami je vsa ta leta ostajala neka posebna prijateljska vez kljub temu, da smo menjavali delovna okolja.

Šola je eno, praksa pa drugo. Morala sem se učiti, kako je sestavljena elektrolizna peč, o elektrolitu, o Faradayevem zakonu, kako električna energija »poganja« proces proizvodnje aluminija v elektrolizah, o njeni porabi, proizvodnji in kakovosti glinice, anodne mase. Hitro sem spoznala, da so bile takrat najbolj pomembne le tone proizvedenega aluminija, zato je proti

koncu leta tudi vedno zatulila sirena, ko je bil dosežen letni plan. Le to je najbolj štel, vse drugo je bilo posrednega pomena, nihče se ni posebeno sekiral, ko niso delali pralci plinov, če je bil sneg pozimi ves črn, če se je čutil fluor v zraku, če je bila onesnažena podtalna voda zaradi odlagališč rdečega blata in pepela. Vse to smo živeli in preživeli ter se ob tem smejali, zlasti ko je bil na zborih delavcev izglasovan poračun plače.

Ko sem dodobra spoznala proizvodni proces in naprave in ko sem si lahko ogledala za tisti čas kar moderno novo proizvodnjo aluminija v tedanjem Titogradu in Šibeniku, sem kaj hitro ugotovila, da je tudi v TGA treba marsikaj posodobiti, zgraditi na novo, vendar so o tem razpravljali in odločali drugi, na tak in drugačen način, premaknilo pa se ni nikamor. Moram reči, da je bilo opravljenega veliko dela, obdelanih nešteto variant, vendar je bilo vse obsojeno na nekakšen prazen tek, brez odločitev, ki bi se začele ureničevati.

Potem pa sem bila zraven, kot sodelavka Investicijskega sektorja in kasneje Razvoja, ko so prišli pravi ljudje na prava mesta in jim je uspelo zagotoviti ter voditi, da je iz TGA začel nastajati in je nastal Talum, prenovljen in od zunaj zelen in v barvah, kot sem že enkrat zapisala. Podoba TGA, siva, črna, umazana, je postala stvar preteklosti. Jasno je, da TGA, tak, kot je bil, v obdobju EU in IPPC ne bi mogel ves obstajati, zato je bila njegova prenova potrebna in nujna. Ne le prenova podobe, potrebna je bila tudi nova vsebina, nova strategija razvoja, potreben je bil prvi MPPAI, potreben je bil drugi MPPAI, potreben je bil projekt pretaljevanja odpadnega aluminija in ustavitev proizvodnje aluminija v elektrolizi B, potreben je bil projekt proizvodnje ulitkov in vsi drugi manjši projekti ... Vse to Talum uvršča med podjetja, za katera je pomembna čim manjša specifična poraba energije, ustrezno varovanje okolja, visoka produktivnost, poslovna uspešnost, skratka odličnost v duhu današnjega časa.

Brez papirjev seveda ne gre. Vsak projekt, vsaka investicija zahteva goro

papirjev, soglasij, dovoljenj, projektne in tehnične dokumentacije, različnih dokazil. Pisala sem vedno rada, zbirala podatke in ustvarjala gradiva, poročila, programe. Veliko jih je bilo in pravijo, da mi je šlo dobro od rok. Včasih se je vse pisalo ročno in so tajnice nato pretipkavale na pisalnih strojih, pozneje je šlo z računalnikom vse lažje in bolje. Novi časi so prinesli velike spremembe. Povsod. In vsem. Poseben »hobi« mi je bila ekologija in predpisi s tega področja, zato je zame pravo zadoščenje, da je Talam s pravimi projekti in tehnološko preno-vo dosegel, da so vse emisije v okolje iz njegove proizvodnje pod dovoljenimi.

Žal mi je, da država Slovenija in lokalna skupnost nista pravi čas dojeli, kaj bi lahko imeli od projekta sežigalnice odpadkov, v katerega smo vložili ogromno dela in sredstev, pa tudi od projekta plinsko-parne elektrarne, ki še vedno čaka nekakšno luč. Vse se še lahko obrne, samo cena bo višja!

Bili smo sodelavci

Vsako podjetje in skupnost sestavljajo in ustvarjajo ljudje, zato želim govoriti tudi o ljudeh, tistih sodelavkah in sodelavcih, s katerimi sem delala ter se z njimi srečevala praktično vsak dan. Bili smo si blizu, si pomagali, bili prijateljski drug do drugega, ne glede na razliko v letih pa tudi ne glede na šefovski položaj nekaterih. In zakaj? Preprosto zato, ker brez nekaterih od teh ljudi ne bi bilo projektov, ki so Talam pripeljali na vrh, ki so bili tu, da so delali na svojem mestu, s svojo odgovornostjo ter s svojo zagnanostjo pripomogli k skupnemu rezultatu, pa da lahko rečem, da je bil tu vmes tudi moj prispevek. Nismo si gledali v oči, več ali manj smo vsi gledali v isto smer. Nemogoče je na tem mestu govoriti o vseh, nekateri pa se mi bodo vedno vračali v misli, s svojimi lastnostmi in značaji, načinom dela, s svojo pojavnostjo, posebnostmi, ki sem jih zaznavala:

- krhka, malce zaprta, pa vendar močna, da pri nekaterih aktivnostih prekaša vse druge, veselega obraza, tudi ko bi morala jokati ali biti potrta, vedno dela z istim tempom, natančno in skrbno, ustrezljivo, morda s

pretiranim strahom, da ne bi bilo kaj narobe;

- domiseln, strokovnjak za »umetniške zadeve«, odprt, »frajer«, dober, prijateljski, sposoben vse urediti in pri vsem pomagati, pa še leta so mu naklonjena; ne vem, zakaj sem do njega vedno čutila neko posebno naklonjenost, da mu nisem zamerila njegovih »stranpoti«, pozabljivosti, raztresenosti;
- večni komplikator, vendar sposoben, deloven in celo preveč natančen, pa neizmerno dober človek, prijateljski, s svojim humorjem, s svojo voljo do dela in uživanja, kljub omejitvam, s katerimi bi bilo marsikomu zagrenjeno življenje;
- naraven in kompliciran, zavzet, privinski in zvit, včasih povsem odprta, drugič pa povsem zaprta knjiga, še več, celo trdno zavita, družaben, s preprostim humorjem, ljubitelj ptic, mačk ter metuljev, enega bi že lahko ujel, z velikim srcem, morda malce razširjenim, vendar tako, da ni ogroženo zdravje, zelo prepričan v svoj prav, drugič s prepričanjem drugih, zgornjih, pozoren in čuteč;
- MLP ali mlada, lepa in pametna, profesionalka pri delu, učinkovita, vztrajna, vredna zaupanja, vedno vesela in nasmejana, kot da je njeno življenje ena sama pravljica, ne pot z ovirami in pastmi za ovinkom;
- ženska z energijo, poskočna in nepredvidljiva, domiselna in vedno v akciji, usmerjena naprej, vedno s pomanjkanjem časa, svetovljanka, sposobna uživati ponudbo potrošniške družbe, predvsem pa borka brez primere, z veliko začetnico;
- preprost in zapleten, dobričina, zna krepko presenetiti, vendar predvidljiv, »vrtist«, razneži se ob malenkostih, kot da zna prisluhniti, kako raste trava, drugič pa se zdi, da hodi po njej, pa je ne vidi, z večnim pomanjkanjem časa in smisla za čas, preveč zagnan, pa spet drugič z vtisom, kot da »bremza v breg«, da ne bi šel do konca in bi raje končal, ko se že vidi zadnji ovinek;
- trmast in svojeglav, eksploziven, nemiren, »bikast«, prvi v vrsti, sposoben, prepričan v sebe, z velikimi cilji, ki jih uresničuje, z velikim poslušom za novosti, včasih z otrokom v sebi,

ko se spomni otroških vragolij in nagajivosti, postane prav prijeten in nekako domač, enak z enakimi, v trenutku pa ga lahko nekaj obrne popolnoma v drugo smer, hitrih misli, učenja in sklepanj, rojen za vodjo;

- tiha in na videz zadržana, mirna, kot da potrebuje čas in silo za zagon, kot da ni bila pravi čas »prebrana«, kaj vse je sposobna dobro narediti, vendar sposobna in pokončna, bistra in zelo »prefrigana« za nekatere stvari, včasih malce skrivnostna, svoja po svoje;
- hiter in prehiter, da mu je potem žal, dela več stvari naenkrat, strokovnjak, včasih nepredvidljiv, s pomanjkanjem časa, nasmejan, pa takoj razigran in pripravljen za »žur«, včasih prepameten in trmast, vedno zna biti spredaj, v prvem delu vrste;
- natančna in odgovorna, brez smisla za ovinke, svetovljanka, modno urejena, na videz zaprta, vendar občutljiva in prijateljska kljub vtisu ograjenosti, po krivici nekako potisnjena proti koncu vrste;
- delaven in pameten, prijeten in dober, morda včasih preveč s pogledom navzgor in okoli, strokovnjak, dela več stvari hkrati, zato tudi napa-ke, včasih prepričan, da je nepogrešljiv, da mora uporabiti vse konjske sile, da mora rešiti svet, brez zavedanja, da lahko pregori, svet pa se bo še moral vrteti naprej.

Se je kdo prepoznal? To je malo »za hec« in dobro voljo! *Vsakič, ko se zasmeješ, dodaš svojemu življenju en dan.* (C. Malaparte.) Nekateri smo si življenje krepko podaljšali z malico. Res, z malico! Za nas sodelavce je bila osrednji »družabni dogodek« med delom, ko smo se velikokrat res iz srca nasmejali svojim neumnostim, otročarijam in preprostosti, kjer si zvedel vse, vse aktualno, kaj se dogaja v podjetju, od tega, kdo s kom, o šefih, o plači, o delu. Ne vem, od kod so nekateri vedeli za vse »skrivnosti« podjetja in ljudi.

V nov način življenja

Sedaj prehajam med »penzioniste«, v nov način življenja, ko uri jutraj ne bo več treba zvoniti, imela bom vikend

takrat, ko se mi bo zahotelo, in nikoli več 12-urnega dežuranja ob sobotah, nedeljah ali praznikih, kar je bilo sicer svojevrstna »poslastica«.

Všeč mi je to prehajanje iz otroštva v mladost, nato v srednja leta, pa sedaj v pozna srednja leta in nato starost ter seveda iti skozi vse radosti in dolžnosti posameznega obdobja. Narobe je, zelo narobe, če ne doživiš vseh teh obdobj. Pri meni je šlo do sedaj še vse prav, tako kot v naravi: pomlad, poletje in jesen. Čeprav mi jesensko listje šumi pod nogami, pa je zima morda še vendarle daleč.

Prihajajo dnevi brezskrbnosti, ne brezdelja, kajti človek mora delati, »migati«, če pa lahko dela po trenutnem navdihu in brez obvez, je še toliko lepše. Nekje sem prebrala o trepetliki, njeno delo je trepetanje. Bolj ko njeni listi trepetajo, več vode oddajo, in več vode ko oddajo, več hranilnih snovi si načrpajo. Zato zadrhtijo in nenavadno zašelestijo že ob najšibkejši sapi in tako črpajo svojo življenjsko energijo. Nekako tako gre tudi pri meni.

Doslej je bilo pisanje delo, odslej pa bo razvedrilo. Zanimivo se mi zdi opazovati ljudi, jih analizirati in si zamišljati, kako bi kdo reagiral ob neki posebni situaciji, novici. V vrsto želim postaviti tudi ljudi, ki jih, mislim, v dno poznam, poznam njihove značaje in zgodbe, morda mi bo kaka malenkost vendar drugače odprla oči. Ne morem si odpustiti, da smo bili v nekem določenem času vsi preveč vpeti v delo in ob tem nismo opazili, kako eden od sodelavcev trpi. Zanimajo me pojavi v naravi, nekatere posebnosti, ki so sedaj šle neopazno mimo mene, ker ni bilo časa zanje, ker so bile pomembnejše večje stvari. Navsezadnje bom imela čas tudi razmišljati, ali bodo veter, sonce in vodik res rešili svet.

Naj končam z mislijo: *Na vrhu je prositor, kolikor hočete, samo ne za sedenje* (M. Crowley). Prepričana sem, da je ekipa ljudi, ki je iz TGA ustvarila Talam in ga pripeljala do vrha, sposobna iti naprej in osvojiti še nove vrhove.

Srečno!x

Talumova umetniška zbirka se povečuje

DARKO FERLINC

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Družba Talum je novosti iz svoje umetniške zbirke nazadnje predstavila leta 2004, ko je praznovala petdeseto obletnico zagona tovarne. Takrat smo pripravili dokaj obsežno razstavo v Miheličevi galeriji na Ptuj. Prikazali smo vse najpomembnejše umetniške pridobitve. Od takrat so minila tri leta.

Kako je zbirka začela nastajati, smo povedali že večkrat. Leta 2000 smo jo predstavili tudi v Jakopičevi galeriji v Ljubljani. Ptuj smo pokazali vsakoletno bero umetnin, ki so nastale na likovnih kolonijah. Kolonij ne organiziramo več. Nadomestili smo jih z nakupi umetnin v galerijah ali neposredno od avtorjev.

Kupujemo predvsem dela iz sodobne slovenske umetniške produkcije, dela mlajših ustvarjalcev, predvsem pa sodelujemo s slikarji s ptujskega območja.

V zadnjem času smo zbirko dopolnili tudi z deli starejših umetnikov, ki so kakor koli povezani s Ptujem. Tako smo odkupili nekaj starejših del ptujskega slikarja Albina Lugariča ter pet del Franceta Miheliča, od katerih so tri neposredno povezana s Ptujem in njegovo okolico. To so: Spomin na ptujski atelje iz leta 1942 in znameniti srebrni topoli iz Šturmovca (Srebrni topoli in Gaj srebrnih topolov) iz leta 1938. Tokratna razstava je namenjena

predvsem predstavitvi teh del. V zadnjih tednih se dogovarjamo o nakupu del Jana Oeltjena in Janeza Mežana. Seveda pa s tem Talumovo zanimanje za tovrstna dela še ni izčrpano.

Tokratni izbor je na videz dokaj skromen, predvsem v primerjavi s številom del, ki so v zadnjih treh letih obogatila zbirko. Pri izboru sta me vodili misel, da je mogoče tudi z manj deli kakovostno predstaviti značaj zbirke, in želja, da bi ljudem (ponovno) pokazali slike, ki niso pomembne le za Talumovo umetniško zbirko, temveč tudi za Ptuj. Slike torej, ki se po dolgem času vračajo v okolje, kjer so nastale, in tja, kamor v resnici sodijo. Izbor pa je seveda narejen predvsem na osnovi mojega pogleda na likovno umetnost in doživljanja umetnin.

Ob Miheliču stojijo in visijo dela, ki sodijo v sodobno slovensko likovno ustvarjanje.

To so dela kiparke Polone Maher, kiparja Metoda Frlica, slikarja Bogdana Borčiča in kiparja Janeza Boljke.

Vsak od njih je bil na odprtju razstave posebej predstavljen.

Na zadnji predstavitvi Talumove umetniške zbirke je bilo povedano in zapisano, da šteje prek tristo del. Danes se številka približuje štiristoti. Povečuje pa se tudi število avtorjev, zastopanih v zbirki.x



UPOKOJITEV

Spoštovani sodelavci, drage sodelavke

IVAN MESARIČ

Prijetno sem bil presenečen ob prebiranju časopisa Aluminij, ki sem ga že prvi mesec zaslužene »penzije« dobil na domači naslov. Vsem skupaj bi se rad zahvalil za darilo in besede, ki ste mi jih namenili ob odhodu iz tovarne. Bilo mi je v veselje, da sem smel del življenja preživeti skupaj z vami. Bran-ko, posebej se zahvaljujem tebi, ki si vse skupaj organiziral in poskrbel, da je bil moj odhod tako odmeven. Sam sem namreč preveč skromen, da bi

svoj odhod v »penzijo« tako javno razglašal.

Za vse skupaj še enkrat vsem iskrena hvala.

V prihodnje vam vsem, ki smo se poznali in se vsak dan srečevali, želim veliko uspeha pri delu, prav tako pa tudi vesele praznike in vse dobro v letu 2008.

Vaš upokojeni sodelavec x

Najboljše **fotografije** tega meseca



Fazan. Foto: Aleksander Koser.



Pohod od Litije do Čateža. Foto: Lilijana Ditrih.



Šimen ino Agata ... Foto: Bogdan Lukman.



Grad Bogenšperg. Foto: Milan Ojsterc.

Privlačnost

ANTONIJA KRAJNC

»Če bi pes pri vhodu v sobo prijazno pomahal z repom, bi ga vsi psi enako prijazno pozdravili nazaj ...«

Naš značaj je istočasno naša usoda, vpliva na način razmišljanja. Misli so podlaga dejanj, čeprav jih vedno ni možno hitro realizirati in jih veliko ostane na ravni premislekov. Čustva so pod močnim vplivom misli, čeprav pogosto ubirajo samo svojo pot. Ko se dobro počutimo, navadno pritegnemo k sebi še več dobrega, in obratno. Misli in čustva ves čas ustvarjajo sedanjost in prihodnost.

Nekateri se prebudijo slabe volje in se ne zavedajo, da jih takšno razpoloženje spremlja ves dan ali celo življenje. Pogosto nezavedno dajemo možnost drugim, da ustvarjajo našo srečo ali nesrečo, čeprav je za naše veselje in življenjsko radost zadolžena samo ena oseba, in to smo mi. Sreče nam ne morejo ustvariti starši, življenjski partner, otroci ali drugi najbližji. Življenjska radost je znotraj nas samih.

Ko začnemo dan z nasmeškom in občutkom zadovoljstva, potem k sebi pritegnemo takšne ljudi in dogodke. Na kopalniškem ogledalu vsako jutro preberem besedilo: »Gledaš obraz osebe, ki je zadolžena za tvojo srečo.« Dobro počutje je izjemno pomembno zaradi nas samih in ljudi okrog nas. Ljudje se pač hitro nalezemo dobre ali slabe volje. Tudi pri tem smo različni in eni so bolj »železni«, tako da ne padejo hitro pod vpliv razpoloženj iz okolja, drugi so bolj »bakreni« in prevodniki različnih razpoloženj. Na srečo je pozitivna misel dosti močnejša od negativne. To nam postane bolj jasno, ko razmišljamo o dogodkih iz preteklosti in jih večinoma vidimo kot pozitivne in preproste.

Pozitivno naravnani ljudje so povsod doma, so privlačni in prenašalci dobrega razpoloženja. Otroci so nosilci takšnih energij, izžarevajo magično privlačnost in jih je preprosto vzljubiti, čeprav se njihova razpoloženja spreminjajo kot aprilsko vreme. Odraščanje, vzgoja in življenje v svetu, polnem omejitev, ustvarjajo nenehne možnosti za izgubljanje prvotne in prirojene privlačnosti. Izgubljam mešanico otroške spontanosti, igrivosti, iskrenosti in ranljivosti. Vztrajno si okrog telesa delamo obrambni oklep, vedno manj dajemo in še manj dobimo. Napotimo se po poti samozadostnosti. Spremembe na drugih navadno opazimo, ko se po daljšem času srečamo z dobrimi znanci in si nimamo skoraj nič več povedati.

Nekaj takšnega se mi je zgodilo na okrogli obletnici mature, ko sem srečala svoje nekdane sošolce. V spominih so shranjena doživetja iz obdobja, ko smo se veliko smejali in občasno jokali zaradi kakšne slabe ocene. Ponovno srečanje je bilo podobno srečanju neznancev in preganjalo me je vprašanje: »Kam je izginila privlačnost tistih let, kdaj smo se nehali brezskrbno smejati, od kod toliko trdnih stališč, napuha ali pretirane skromnosti?«

Ko se jezimo, v okolje trosimo veliko življenjske energije. Na podzavestni ravni so osebe, ki se hranijo s takšno energijo in nenehno izzivajo konflikte ali prepire, »nahrane« imajo izpolnjen dan. Čisto drugače se počuti oseba, ki je bila izzvana, tako da reagira z jezo. Naenkrat sprosti veliko energije in ustvari kaos v lastnem telesu,

čustvih in mislih. Navadno po takšnem izbruhu odpovejo noge, izgubljeno moč pa povrnejo trenutki sprostitve, miru ali celo joka.

Alkimisti življenja smo takrat, ko nam uspeva jezo spremeniti v življenjsko radost.

Energijskih vampirjev v naši okolici ne manjka, najlažje jih prepoznamo po prepirljivosti. V svetih spisih piše: »Ne družijo se z jeznim človekom, ker nastavljaš past svoji duši.«

Vsega je dovolj za vse, samo verjeti je treba tej resnici. Ljubezen in obilje čakata na nas, vstopnica sta dajanje in sočutje.

Moč prihaja iz duše in značaja in zaradi tega je naše orodje – slabo ali dobro. Odvisno od nas. Končala bom z zgodenco iz enega od zadnjih elektronskih sporočil, ki sem jih prejela od kolegice.

Potepuški pes je zašel v veliko sobo z ogledali na vseh stenah. V trenutku je spoznal, da je obdan s krdelom psov. Prestrašen in razdražen je začel renčati nanje in jim kazati zobe. To so počeli vsi psi okrog njega. Da bi se obranil pred napadom, se je začel naglo vrteti okrog svoje osi, dokler se ni z vso močjo zaletel v enega od namišljenih napadalcev.

Napol mrtev in krvav se je sredi črepinj od razbitega ogledala zgrudil na tla.

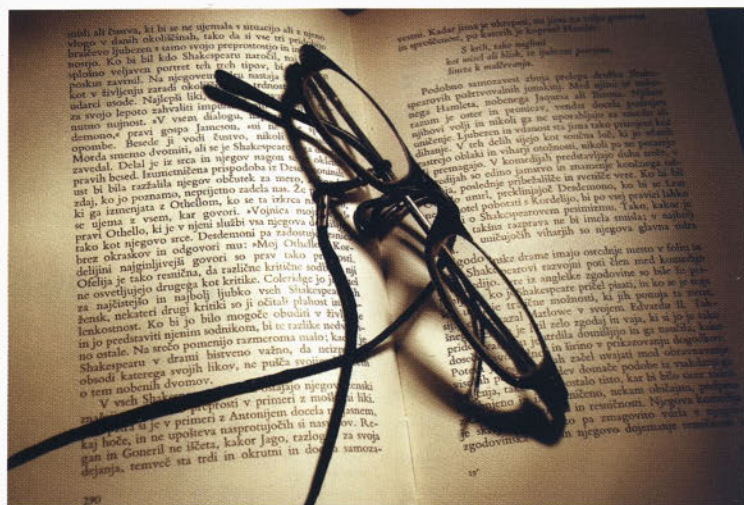
Nauk zgodbe je: če bi pes pri vhodu v sobo prijazno pomahal z repom, bi ga vsi psi enako prijazno pozdravili nazaj ...

To je misel za današnji dan, za jutrišnji dan, za ta vikend, za prihodnji teden, mesec, leto, celo življenje.x



Besede, hrana za lačne misli

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ



Kaj je knjiga? So to bele strani, umetelno vpete v pisane platnice, ki tako lepo dišijo po svežem tisku, da se jim ne moremo upreti? Pobožamo jo s spoštovanjem in jo pospravimo na najvišjo polico svojega novega knjižnega regala, da naključnim gostom našega doma sporočajo nevidno misel o naši razgledanosti. Potem se trudimo, da so ovitki čim bolj barvno skladni in da so knjige lepo zložene po velikosti, in vsake toliko z njih pobrišemo prah, da so videti lepše, bolj sijoče in privlačne za oko.

Morda se moja misel zdi bralcu absurdna, predrzna. A nehajmo se že vendar slepiti. Sodobna družba živi svoja »instant« življenja, kjer ni prostora za knjige, za branje, za razmišljanje. Nekako je bolj zaželeno brskanje po internetnih straneh, branje rumenega tiska in gledanje komercialnih filmov z veliko nasilja, hektolitri krvi in vznemirljivimi zgodbami. Le redki so tisti, ki se še znajo zaviti v najtoplejšo odejo in se v zimskih večerih ob skodelici vroče kave pustijo razvajati

besedam, metaforam, knjigi. Morda je potreben čas, da bodo nove generacije ponovno začutile neustavljivo privlačnost vseh tistih dišečih strani in besed, ki so spevno povezane v stavke, zgodbe, v drugačne svetove.

Včasih se sprašujem, od kot izvira odpor do branja. A če pobrskam po svojem spominu in pogledam na vsa tista leta, ko so nas v šoli zaman poskušali navdušiti nad svetovno književnostjo, potem poznam odgovor. Človek je v svoji biti zapleteno bitje. Kadar je v nekaj prisiljen, to v njem vzbudi gnev, odpor, ki dolgoročno vodi v nasprotni učinek od želenega. Šele možnost proste izbire tematike branja in možnost, da lahko po lastnih vzgibih pokukamo v tuje skrivnostne svetove, jih raziskujemo, tipamo, počasi, stran za stranjo, vzbudi v posamezniku tisti sladki občutek neustavljive privlačnosti, ki nas posrka vase in dolgoročno iz nas naredi strastne bralce.

In bralci so nekakšni namišljeni Kolumbi, ki odkrivajo vse te pisane svetove, z očmi drugih, ki so vse to

doživeli. Bit knjige ni samo zgodba nekoga, ki jo je napisal. V njej je skrito mnogo več. Na njenih straneh se skrivajo pisateljeva najgloblja čustva, strahovi, v njej je skrit nemir časa, ideologija, misli, razmišljanja, pogled na svet kot celoto. Beseda je mnogo več kot samo mozaik neke zgodbe, je ideologija, ki prežema čas, v katerem živimo, je slutnja naše prihodnosti in bolečina naše preteklosti ... In naj se režiserji filmov še tako trudijo z nenavadnimi filmskimi učinki, s spevno filmsko glasbo in privlačnimi liki, se duha časa, čustev, zaviti v celofan besed, ne da zrežirati in upodobiti. Ker je človeška mimika, človeški izraz preskok, da bi lahko ujel tisto razkošno paleto čustev, ki se porajajo v slehernem izmed nas. In če knjiga človeka bogati, potem ga film oropa pravega bistva človekovih zgodb. To je podobno, kot da ustvarimo robota in od njega pričakujemo, da bo lahko čutil našo bolečino in se nanjo pravilno odzval. Lahko ga še tako skrbno programiramo, nam nikoli ne bo uspelo vanj vdahniti pravega življenja.

In če je knjiga tista, ki se nas lahko dotakne do same biti, potem se v njej skriva tudi past za vse tiste, ki se ji predajo v celoti, ki pustijo, da jim zaslužni misli, da se jih v celoti polasti. Knjiga je lahko zdravilo za dušo, lahko pa je tudi poguba za naša ideološka prepričanja. Z njo lahko izkušen pisec manipulira z množicami, lahko spreminja naša stališča, naše poglede na ključna politična, družbena in osebna prepričanja. Lahko nas osvobaja ali zaslužni, da postanemo samo podaljšana roka nekoga, ki prek nas s

spretno manipulacijo dosega svoje višje interese. In kakšen je recept, da se izognemo prostovoljnemu ideološkemu suženjstvu? Mislim, da je edini recept še več branja. Kajti le če pogledamo na svet z več različnimi očmi, če ga tipamo z različnimi dlanmi, če ga okušamo s pomočjo različnih piscev, slogov, različnih zgodb in v različnih časovnih dimenzijah, sčasoma oblikujemo svoj lastni pogled, otip, okus in dojemanje sveta. Skrivnost je v tem, da ostanemo zvesti sami sebi, da ugačamo sebi, ker drugim ne bomo nikoli mogli do popolnosti ugajati. In to je edini recept za našo srečo.

Kot otroci komaj čakamo, da bo za nami obdobje učenja in nenehnega ocenjevanja. Kot odrasli spoznamo, da se to obdobje nikoli ne konča in da z leti postajamo vsak svoj največji kritik, da se nenehno ocenjujemo. Nekje na pragu zrelosti nas prešine, da je branje, pridobivanje novega znanja in izkušenj v bistvu največji privilegij, ki nam ga lahko namenijo svoboda. In svoboda duha, svoboda uma in svoboda besed so sinonimi za kakovostno življenje, ki se začne v našem umu. Um je tisti, ki riše našo podobo sveta. Lahko gledamo nebo in vidimo temo, lahko pa se zazremo v temo in najdemo neskončno svetlečih zvezd ...

Nekoč sem v neki knjigi ujela misel: *Um je čisto svoj kraj, ustvari nam nebesa iz pekla in iz nebes pekel.* O tem, kje in kako boste živeli, se boste odločili sami. Vsaka beseda vas spreminja, morda vas bo tudi katera izmed mojih. S tem ne boste spoznali samo mojega sveta, spoznali boste tudi sebe ... X

Tradicionalni obisk upokojencev Taluma v Domu upokojencev Ptuj

MILAN FAJT

FOTO: DEJAN LEVANIČ



Naše nekdanje sodelavke in sodelavci v Domu upokojencev Ptuj

V torek, 27. novembra 2007, smo ob rojstnem dnevu naše družbe obiskali naše upokojence, ki bivajo v Domu upokojencev Ptuj. Največ zaslug, da se je to sploh zgodilo, ima naš nekdanji sodelavec, danes na vseh področjih dejaven stanovalec Doma upokojencev Milan Mojzer, ki zelo dobro skriva prihajajočo triindevetdeseto jesen.

Po dogovoru s predsednikom Uprave mag. Danilom Toplekom, direktorico Doma Kristino Dokl in predsednikom našega sindikata so stekle priprave in obisk se je lahko zgodil.

Po pozdravu Milana Mojzerja nam je nekaj besed namenila direktorica Kristina Dokl, ki je med drugim povedala, da je v zgodovini ptujskega doma upokojencev takšen obisk posnemanja vreden dogodek. Opisala je življenje v tej ustanovi in pohvalila organizatorje

tega sedaj že tradicionalnega srečanja, ki je za ptujske razmere edinstven dogodek. Povedala je tudi, da so naši upokojenci gonilna sila družabnega življenja v domu in da znajo uživati sadove svojega minulega dela. S svojo voljo in zagnanostjo v veliki meri prispevajo k pozitivnemu vzdušju. Želela je, da bi se tako nadaljevalo, in dejala, da je v bližnji prihodnosti načrtovana gradnja podružnice v Kidričevem, kar bo dobrodošlo za nekatere stanovalce, ki so iz tega kraja. Na koncu je pozdravila vse prisotne in nam zaželela prijetno druženje.

V nadaljevanju sem tudi sam izrazil veliko zadovoljstvo ob obisku nekdanjih sodelavcev, ker se zelo rad udeležujem tovrstnih obiskov. Predstavil sem tudi aktualne novosti v Talumu, ki sem jih strnil v tri glavne točke: zaprtje elektrolize B, razvoj v DE Ulitki in predelava odpadnega aluminija ter

bližajoča se prodaja 86-odstotnega deleža države v Talumu.

Srečanje smo nadaljevali v sproščenem obujanju spominov ob skromni zakuski in ob kozarčku vina. Naše nekdanje sodelavce je zanimalo veliko stvari: tehnološki napredek, urejenost okolja in delovnih razmer, trenutna politična situacija, pa tudi vprašanja na temo plač in medsebojnih odnosov so se pojavila. Veselili so se, da jih aktivni delavci njihove nekdanje tovarne niso pozabili, veseli pa so bili tudi skromnega darila.

V večernih urah sva z Milanom Mojzerjem obiskala še sodelavce, ki jih je bolezen priklenila na postelje. Na koncu se je Milan Mojzer poslovil z besedami: »Upravi in sindikatu Taluma se

hala B. Današnji videz se ne da primerjati s takratnim. To moraš videti in zato predlagam, da ob prvi priložnosti organiziramo ogled, ki bi bil primeren fizičnim in kondicijskim sposobnostim starejših obiskovalcev.

Franč Vreže:

Razvoj Taluma lahko primerjamo z razvojem Doma upokojencev Ptuj. Oba sta naredila velike korake k posodobitvi življenja v njih.

Marjana Toplek:

Ne vem, kako sem prišla v dom. Bila sem v slabem zdravstvenem stanju in celo v nezvesti, tudi spomin sem izgubila. Sedaj hodim brez pripomočkov, spomin se mi je vrnil. Da je tako,



zahvaljujem za pozornost, ki so jo izkazali nam, nekdanjim sodelavcem. Kolektivu želim v prihodnje veliko delovnih uspehov, ob bližajočih se praznikih pa vsem veliko zdravja in sreče. «

Objavljamo nekaj kratkih izjav naših nekdanjih sodelavcev:

Albin Ranfi:

Ko si prišel iz proizvodnje glinice, si bil videti kot mlinar, ko si zapustil elektrolizo, pa si bil podoben dimnikarju. Vi imate sedaj šest vrst malice, mi pa smo si jo nosili v kanglicah. Dobili smo le hladno mleko. Tudi obleko in obutev smo imeli svojo, zato bi rad povedal mladim, naj spoštujejo to, kar imajo sedaj.

Milan Mojzer:

Spomnim se, da sem podiral drevesa na kraju, kjer sedaj stoji ugašajoča

se v veliki meri lahko zahvalim nesebični oskrbi zaposlenih v domu.

Anton Banko:

Tudi jaz se spominjam svojih začetkov. Bilo je naporno. Moja generacija je opravila veličasten pionirski posel v takratnem TGA.

Vera Dobljekar:

Včasih smo morali tudi vse leto s krediti zagotavljati denar za izplačilo plač. Istočasno so bile zaloge aluminija velikanske, ker se je špekuliralo glede prodajne cene.

Anton Kokol:

Zaradi nesreče sem pristal v domu, drugače bi še sedaj z veseljem obdeloval svoj vrtniček. x

Odhaja Srdan Mohorič - Mišo

STANKO HORVAT
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ



Splet okoliščin botruje odločitvi sodelavca Srdana Mohoriča, da nas ob koncu leta po triintridesetih letih dela

v Talumu zapusti, saj odhaja v pokoj. Odločitev nas je presenetila, čeprav vemo, da pride čas, ko je treba narediti tudi ta korak.

Pridružujemo se vsebini zapisanega intervjuja v eni od zadnjih številčk časopisa Aluminij. Dodali bi še nekaj besed o obdobju, ko je Srdan delal v DE Vzdrževanje.

Srdanovo delo v DE Vzdrževanje sega v čas prve faze posodobitve proizvodnje aluminija. Zadolžen je bil za področje načrtovanja transporta in tehnoloških vozil kot nenadomestljiv pripomoček za lažje delo v sodobno organizirani proizvodnji aluminija elektrolize C, pozneje pa še elektrolize B. Proizvajalce in dobavitelje ustreznih tehnoloških strojev je bilo treba najti

in se po sprejemljivi ceni in tehnologiji dela odločiti za najustreznejše. Organiziral je potek transporta, ki ne bi bil motnja v procesu dela. Zaupano delo je z vsemi izkušnjami, pridobljenimi v elektrolizah A in B, zelo dobro opravil.

Glede na tehnologijo dela v elektrolizah in zahtevo po razpoložljivosti tehnoloških vozil je bilo treba organizirati tudi vzdrževanje tehnoloških vozil. Zaupano mu je bilo vodenje področja vzdrževanja vseh tehnoloških vozil, viličarjev in elektrovozil. Koncept servisnih pregledov in delavnice za redna popravila je zasnoval primerljivo modernim standardom vzdrževanja vozil. Na prvi pogled bi rekli, da to ni nič posebnega, vendar gre za sklop vozil, mehanike, hidravlike in avtoelektrike. Preskočiti je bilo treba na znanja na višji ravni dela slehernega zaposlenega v vzdrževanju vozil. Vztrajal je pri pripravi navodil za delo in posluževanje, saj so bili s tem zagotovljeni postopki popravil in sledljivost poteka del. Doslednost in natančnost, pokončna drža, upoštevanje dobrih idej podrejenih in zagovarjanje kompromisov so bili Srdanove odlike pri vodenju področja vzdrževanja vozil. To ni bilo delo v pisarni, veliko je pomenil stik s sodelavci, ogled okvare na stroju, ogled načina dela na mestu uporabe. Zdravstvene

težave so ga toliko oteževale pri delu, da je bilo treba vodenje prepustiti nasledniku. Nadaljeval je kot tehnolog za vozila, ostal v stiku z vzdrževanjem vozil. Opravki so se vrstili, nič mu ni bilo težko. Dela je bilo dovolj: nenehno sodelovanje z dobavitelji, uvajanje novosti – to sta področji, ki sta mu pisani na kožo.

Ves čas, vključno z drugo fazo posodobitve, je bil Srdan vodja timov ob posodobitvi tehnoloških vozil, izbiri zahtevnih strojev šaržiranja in transporta aluminija v tališne peči, vzpostavitvi cestnega in železniškega režima. Kot dober poznavalec tega področja in dosleden pogajalec je bil v veliko pomoč vodjem projektov pri pravih odločitvah o nakupu vozil.

Mišo, dolžni smo se ti zahvaliti za vsa zaupana dela, za velik prispevek na področju vzdrževanja vozil. Dobro vzdrževana vozila in razpoložljivost sta omogočila dobre rezultate v proizvodnji aluminija.

Vemo, da boš v tretjem življenjskem obdobju dejaven, saj imaš hobije dovolj. Veliko sreče ti želimo sodelavci iz DE Vzdrževanje. x

Ivan, nasvidenje!

**SODELAVCI
DE LIVARSKÉ ZLITINE**

Malenkost velikokrat izda o človekovem značaju več kot veliko dejanje.

Friedl Beutelrock

Daljnega leta 1973 se je v takratnem TGA v Kidričevem zaposlil Ivan Cafuta, po izobrazbi delavec kovinarske stroje. Za svoj delovni izziv si je izbral livarno, kjer se je izučil poklica livarja, ki ga je mojstrsko obvladal. Svoje znanje je nesebično prenašal na mladi rod delavcev, sam pa napredoval v

predelavca, kjer so njegove sposobnosti prišle še bolj do izraza. V izmenah je delal vse do upokojitve.

Kaj ti reči ob slovesu? Le nasvidenje ali kaj podobnega? Težko je najti primernejše besede v trenutkih, ki niso lahki ne zate in ne za nas. Toda ne zapuščaš potaplajoče se ladje in dobro vemo, da boš tudi v prihodnje znal poskrbeti zase. Prestal si »test«, ki v tvojem življenju ni bil lahek.

V slovo ti lahko rečemo le: »Nasvidenje!« x



Srečno, Janez!

SODELAVCI DE GNETNE ZLITINE



V decembru se je končalo delovno obdobje našega sodelavca Janeza Horvata. Janez se je v takratnem TGA zaposlil junija 1974 v Elektrolizi A. V hali A je delal vse do leta 1982, ko je bil premeščen v Anode na delovno mesto posluževalca anod. Leta 1986 se je vrnil v Elektrolizo A in opravljal delo pomočnika pri posluževanju elektroliznih peči. Nato je bil leta 1991 iz zdravstvenih razlogov premeščen v takratno DE Proizvodnja aluminija, kjer je delal kot skladiščnik v priročnem skladišču.

Vendar to ni bilo Janezovo zadnje delovno mesto, saj je ponovno menjal delovno okolje, in sicer leta 1993, ko je začel opravljati dela pri žaganju aluminija. Leta 1998 je nato postal skladiščnik surovin v DE Livarna, ta dela pa je opravljal vse do svojega zadnjega delovnega dne v tovarni. Ob odhodu v pokoj se mu zahvalujemo za opravljeno delo ter mu želimo obilo sreče in zdravja v nadaljnjem življenju.x

ZAHVALA

*Dolgi so dnevi,
še daljše noči,
odkar odšel si ti.
Solze grob pojijo,
tvojega srca več ne zbudi.*



Po kratki in hudi bolezni naju je zapustil naš dragi

ERVIN RUDOLF
iz Hajdine.

Iskrena zahvala vsem sodelavcem, sodelavkam in prijateljem, ki ste ga

pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala za izrečeno sožalje, darovano cvetje in denarno pomoč. Prav tako hvala godbi, pevcem in sindikatu Taluma.

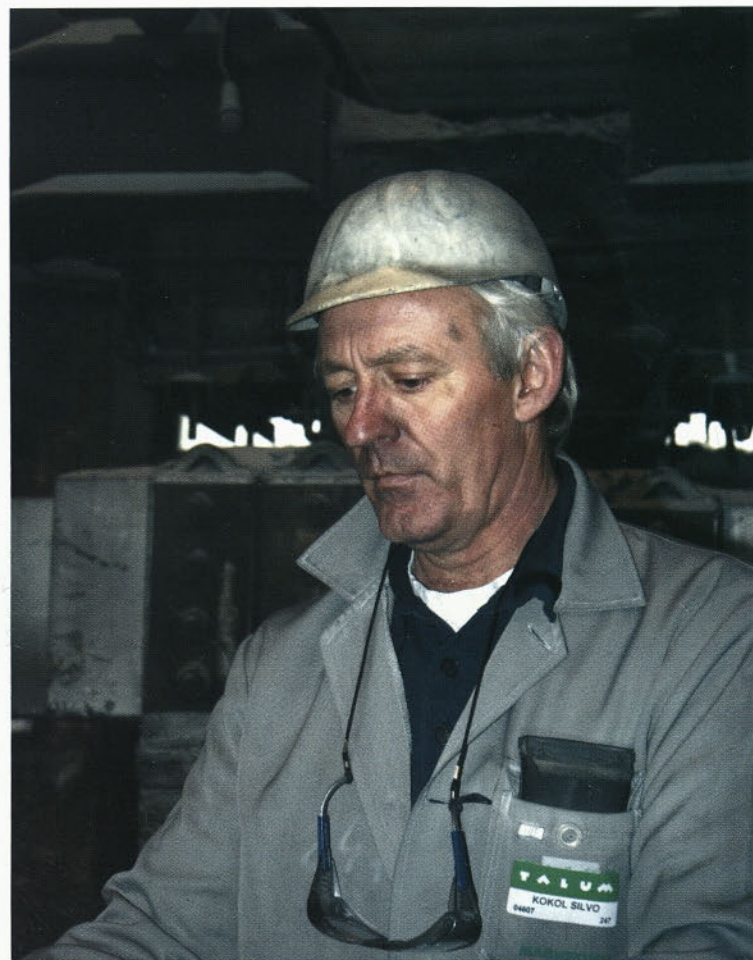
Marjana s hčerko Katjo

Datum, ki ostane v spominu

SODELAVCI IZ DE VZDRŽEVANJE
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Konec leta, ob zaustavitvi elektrolize B, se na isti dan končuje tudi delovno obdobje našega sodelavca Silva Kokola. V našem podjetju se je zaposlil leta 1977 v Strojnem vzdrževanju v skupini za obnovo elektroliznih peči, in to na delovno mesto phalca. Ob delu se je dodatno izobraževal in leta 1986 postal vodja skupine za strojno obnovo elektroliznih peči, kjer tudi končuje svoje delo. Kljub težkim delovnim razmeram je svoje delo opravljal kakovostno in dosledno.

Ob odhodu v pokoj se mu zahvalujemo za dobro opravljeno delo. Želimo mu zdravja in sreče v nadaljnjem življenju.x



»Fabrika« naj ostane v slovenskih rokah

IVO ERCEGOVIĆ

FOTO: STOJAN KERBLER,
IVO ERCEGOVIĆ

Ne vem, kako to poteka v drugih podjetjih, vendar je pri nas vsakoletni sprejem upokojencev ob tovarniškem prazniku pravi obred. Tudi letos je bilo tako. Prihajali so spoštljivo, iz različnih koncev bližje in daljne okolice, nekateri še zelo mladi, večina pa častitljive starosti. Vsi so bili vedrega razpoloženja. Pri vходу v dvorano so pogledovali naokrog, iskali svoje znance, stare prijatelje in sodelavce.

Ko so zapolnili lepo urejeno dvorano, je bilo lažje priti do posameznikov, se pogovarjati in tudi nazdraviti. Vsi redno berejo Aluminij in ga zelo hvalijo, iz njega izvejo vse o tovarni, na katero so izjemno ponosni. Poiskal sem najstarejšega med njimi. To je bil Viktor Žnidar, ki – ne boste verjeli – ima že 98 let. Vse do konca je delal v elektrolizi A. Seveda so ga pripeljali njegovi, vendar je še dobrega zdravja, le slabo sliši. Še enkrat mu čestitamo, da je prišel na obisk, in mu želimo, da doživi tudi stoti rojstni dan. Z obiskom nas je počastila tudi Marjana Toplek, ki ima še vedno matično številko 1, s katero se je začelo štetje zaposlenih v naši tovarni.

Na srečanju je običajno osrednja točka nagovor predsednika Uprave, mag. Danila Topleka. Tudi tokrat je govoril o glavnih dogodkih v Talumu in planu za prihodnje. Pri omembi, da »nismo napravili vaše in naše »fabrike« in se bomo trudili, da ostane v slovenskih rokah,« so ga prekinili z glasnim aplavzom. S tem so pokazali, da dobro vedo, kdo je lahko dober gospodar in kaj to pomeni.x



Viktor Žnidar (desno), najstarejši med našimi upokojenci



Ludvik Klajnšek



Franc Krajnc



Pohod od Litije do Čateža

BRUNO SKUBER

FOTO: MILAN OJSTERC

Tudi letos je bila v Talumu organizirana udeležba na pohodu po Levstikovi poti od Litije do Čateža, po poteh in krajih, ki jih je prehodil in opisal pesnik in pisatelj Fran Levstik.

Kot vedno je bil pohod na martinovo soboto, 10. novembra. Kljub hladnemu jutru se nas je pred tovarno zbralo dvainpetdeset pohodnikov in z avtobusom smo se zapeljali v Šmartno pri Litiji. Po jutranji kavici in skupinskem fotografiranju smo ob 8.30 krenili na 21 km dolg pohod. V začetku je bila pot razmočena, vendar se je kmalu pokazalo sonce in vzdušje med pohodniki je postajalo vedno boljše. K temu so pripomogli še občasni postanki z okrepčili iz nahrbtnikov in po-

nudbo domačinov. Pohod poteka po lepi razgibani pokrajini, skozi naselja (Slatna, Liberga, Preska) in mimo posameznih kmetij. Vseskozi smo uživali v lepotah jesenske narave, prijaznih domačinov, vidni pa so bili tudi vršaci Kamniških in Julijskih Alp, ode-tih v belo zimsko odejo. Po petih urah ne preveč naporne hoje smo prispeli na cilj v Čatež. Malo utrujeni, a dobre volje smo se še okrepčali s toplo malico in kapljico domačega cvička, najbolj vztrajni pa so zaplesali ob zvokih ansambla in Nuše Derenda. Proti domu smo se odpeljali ob 16. uri, dobro razpoloženi in seveda dogovorjeni, da se pohoda udeležimo tudi prihodnje leto, v še večjem številu.x



Zadnji dogodki v Talumu

FOTO: SRDAN MOHORIČ





Pravica do nadomestila plače med začasno zadržanostjo od dela

Nadaljevanje iz prejšnje številke

VERA ŠPENDL

FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

VIR: www.zzzs.si

Osnova za nadomestilo

Osnova za nadomestilo je povprečna mesečna plača in nadomestila oziroma povprečna osnova za plačilo prispevkov v koledarskem letu pred letom, v katerem je nastala začasna zadržanost od dela.

Osnova se valorizira skladno z Zakonom o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 114/2006, ZUTPG), ki je začel veljati 1. 1. 2007 in je razveljavil zadnji stavek prvega odstavka 31. člena ter peti in šesti odstavek 31. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo) ter na novo določil način usklajevanja osnove za nadomestilo plače.

Po ZUTPG veljajo za valorizacijo osnove za nadomestilo plače, od vključno obračuna za mesec januar 2007 in za vse nadaljnje mesece, naslednja pravila:

- če ima zavarovanec osnovo iz preteklega ali tekočega koledarskega leta glede na obdobje zadržanosti, se osnova za nadomestilo plače ne usklajuje; v tem primeru se pri izračunu nadomestila plače uporablja količnik 1,0000;
- če ima zavarovanec osnovo za nadomestilo plače najmanj iz predpreteklega koledarskega leta glede na obdobje zadržanosti, se osnova za nadomestilo plače uskladi z rastjo cen življenjskih potrebščin v obdobju od januarja do decembra preteklega leta v primerjavi z istim obdobjem v letu pred tem, in to po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije;
- pri obračunu nadomestila plač za vse mesece v letu 2007 se v primeru neprekinjene zadržanosti od dela z začetkom 31. 12. 2006 ali prej osnova poveča s količnikom valorizacije



Ptičja gnezda ob tovarni

za december 2006, ki je bil določen na podlagi določb Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki so bile razveljavljene z Zakonom o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji; če je bil količnik valorizacije za december 2006 nižji od rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju od januarja do decembra 2006 v primerjavi z istim obdobjem v letu 2005, se v primeru neprekinjene zadržanosti od dela uskladitev izvede na podlagi rasti cen življenjskih potrebščin.

Mesečni količniki valorizacije osnove za nadomestilo plače med bolniško odsotnostjo so dostopni prek strani www.zzzs.si.

Nadomestilo znaša:

- 100 % osnove ob zadržanosti od dela zaradi poklicne bolezni, poškodbe pri delu, presaditve živega tkiva in organov v korist druge osebe, posledic dajanja krvi ter izolacije, ki jo odredi zdravnik;
- 90 % osnove ob zadržanosti od dela zaradi bolezni;
- 80 % osnove ob zadržanosti od dela zaradi poškodb zunaj dela, nege družinskega člana in spremstva, ki ga odredi zdravnik.

Vojaški invalidi in civilni invalidi vojne imajo pravico do nadomestila v višini 100 %.

Nadomestilo ne more biti manjše od zaimenjene plače in ne višje od plače, ki bi jo zavarovanec dobil, če bi delal, oziroma od osnove, po kateri je v času zadržanosti od dela zavarovan. **x**

SLOVARČEK: SHELDON – AMERIŠKI PISATELJ (SIDNEY, 1917-2007), LOOP – ZANKA V RAČUNALNIŠKEM PROGRAMU, HANZI – KOROŠKI GLASBENIK (ARTAČ, 1951), NER – REKA NA POLJSKEM, OLSEN – NORVEŠKI SKLADATELJ (OLE, 1850-1927), BABRAK – AFGANISTANSKI POLITIK (KARMAL, 1929), ŽULIN – RUSKI UMETNOSTNI DRSALEC IN TRENER (ALEKSANDER, 1963).

KRIŽANKA – ELEKTROLIZA B											
	SESTAVIL: JANKO ŠEGULA		MESTO, KJER KAJ IZTEKA	TENIŠKI KLUB	NJORKA	ZANKA V RAČ. PROGRAMU	SPLET CVETJA	1963-2007			
	IT. PISATELJ (SVEVO, 1861-1928)										
	DIGITALNO OMREŽJE										
TALUM	KEPA, GRUDA	VODORAVNA PREMICA	ESTONEC		MEJNA REKA S HRVAŠKO						SMUČARSKI CENTER NA ŠVEDSKEM
			HERCEGOVEC		REKA NA POLJSKEM						
AMERIŠKI PISATELJ (SIDNEY, 1917-2007)						BISER					
MAJHNO JEDILNO KORENJE, MRKVICA						SLOVENSKA UGANKARSKA REVUIJA					
							KOLESARSKA DIRKA PO FRANCIJI				
							SARAJEVO				
UROČENA BESEDA, ZAREK				PERUNIKA				NAZIV			
				ENAKA VOKALA				TROPSKI LIHOPRSTI KOPITAR			
LUDOLFOVO ŠTEVILO			PRŠNA KOPEL		KOROŠKI GLASBENIK (ARTAČ, 1951)						13. IN 15. DAN V RIMSKEM KOLEDARJU
					OTOK V INDOEZIJI						
EMIL ZATOPEK			NARAMNICA (NAREČNO)			VAS POD KRIMOM	JARCI				
			MESTO V ANGLUI				ROJSTNI KRAJ DRAGOTINA KETTEJA				
BICIKEL				POLKROŽNO TELO (ZASUK ELIPSE)							
				RIMSKA PRESKRBA Z ŽITOM							
TALUM	HRVAŠKA IGRAŁKA (ERŽIŠNIK, 1923-2007)				TRDNI OPORNI DELI TELESA						
	TVAR				EDVARD RUSJAN						
OBRATO-VODJA ELEKTROLIZE B (ALOJZ)						SLOVENSKA PESNICA (MUSER)					ALUMINIJ
						SLOVESNOST					
KONTROLA, INŠPEKCIJA					SLADKO-VODNA RIBA, SMUČ					RUSKI UMETNOSTNI DRSALEC IN TRENER (ALEKSANDER 1963)	STARO-INDIJSKI KRALJ (272-237 PR.N.Š.)
					KEMIČNA PRVINA (Er)						
NORVEŠKI SKLADATELJ (OLE, 1850-1927)				ELEMENT			STALNA PLAČA IGRALCEV				
				LEVI PRITOK ODRE			NOVO-ZELANDSKA PAPIGA				
VOLTAMPER			AFGANISTANSKI POLITIK (KARMAL, 1929)					HUDOBIJA, ZLOBA	ZAJEDAVEC V LASEH ALI DLAKI		
									INOSLAV		
	POST SCRIPTUM	RDEČI KRIŽ	MATERIAŁ ZA OBVEZOVANJE								
			Z. IN 4. VOKAL								
							CHAPLINOVA VDOVA				

SISTEM VODENJA **KAKOVOSTI**

DELAJMO
VARNO



DELAJMO
KAKOVOSTNO



OHRANIMO
**ČISTO
OKOLJE**

ISO 9001 OD LETA 1996
OHSAS 18001 OD LETA 2001
ISO 14001 OD LETA 2001
ISO TS 16949 OD LETA 2004
ISO/IEC 17025 OD LETA 2004

**Doseženi uspehi v 2007 niso zofa,
temveč odskočna deska za naprej.**